1982

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 232 (18.410). • Якшанба, 10 октябрь 1982 йил • Баҳоси 3 тийин.

ТАРАҚҚИЙПАРВАР КУЧЛАР АНЖУМАНИ

ПЛАНЕТАДАГИ ХОЛИС НИЯТЛИ КИШИЛАРНИНГ НИГОҲИ ТИНЧЛИК, ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШЛИК ШАҲРИ — ТОШКЕНТГА ҚАРАТИЛГАН. 11 ОКТЯБРЬ КУНИ ЎЗБЕКИСТОН ПОЙТАХТИДА ОСИЁ ВА АФРИКА ХАЛҚЛАРИ БИРДАМЛИГИ ТАШКИЛОТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ XI МАЖЛИСИ ОЧИЛАДИ. Бугун Тошкент кўпгина мамлакатлар намояндаларини, социал тараққиёт ва адолат учун, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик учун, ирқчилик ва апартеидга қарши, империализм ва янги мустамлакачиликка қарши курашаётган турли халқаро ташкилотлар вакилларини меҳмондўстлик билан кутиб олмоқда.

Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти президиумининг мажлиси хаётнинг ўзи ўртага қўяётган бир қатор проблемаларни кўриб чиқади, биргаликдаги ҳаракат янги программаларини белгилаб олади. Бу галги учрашув ташкилот тузилган куннинг XXV йиллигига тўғри келганлиги эътиборга сазовордир.

Меҳмонлар республиканинг меҳнат коллективлари, жамоатчилик вакиллари билан учрашадилар. Барча қитъаларнинг намояндалари совет кишиларининг дўстлик туйғуларини, уларнинг халқаро ташкилот юксак мақсадлари билан бирдам эканликларини яна бир бор ҳис этадилар.

ЎЗБЕКИСТОН ПОЙТАХТИГА ХУШ КЕЛИБСИЗ, АЗИЗ ДЎСТЛАР!

СССР 60

ҲАР ҚАНДАЙ ОБ-ҲАВО ШАРОИТИДА ҲАМ СУРЪАТ СУСАЙМАСИН!

9 октябрь эрталабигача Ўзбекистон тайёрлов пунктларига 3.682.799 тонна, шу жумладан 255.775 тонна ингичка толали пахта топширилди. Машиналар билан 1.772.492 тонна ҳосил йиғиштириб олинди.

Пахта далаларида меҳнат мусобақасини авж олдирайлик! Ҳар бир соат, ҳар бир дақиқадан оқилона ва унумли фойдаланайлик! СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини пахта етиштириш ҳамда давлатга сотиш бўйича план ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш билан нишонлайлик!

РЕСПУБЛИКА МАТБУОТ МАРКАЗИ

СУРХОНДАРЁ

Қумқўрғон районидаги «Қизил Октябрь» колхози пахтакорлари пландаги 5.627 тонна ўрнига 5.650 тонна хом ашё топшириб, пахта тайёрлаш йиллик планини бажардилар. Ялпи ҳосилнинг 4500 тоннасини қимматли ингичка толали пахта ташкил этади. Колхоз меҳнатчилари мавсум охиригача давлатга яна 1.650 тонна «оқ олтин» топширишга, ҳосилдорликни эса 50 центнерга етказишга қарор қилишди. Эришилган меҳнат ғалабасига гектаридан 50 центнердан ҳосил олган Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳасан Мухторов бошлиқ бригада (бу коллективнинг мажбурияти 72 центнер), 43 центнердан ҳосил олган Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдуғаффор Хўжаназаров бошлиқ бригада салмоқли улуш қўшди.

Область бўйича 9 октябргача планини бажарган хўжаликлар сони бештага, бўлимлар сони 37 тага ва бригадалар сони 366 тага етди.

ХОРАЗМ

Область пахтакорлари об-ҳаво қийинчиликларига қарамай ҳосил йиғим-теримида юқори натижаларни қўлга киритмоқдалар. Бунга асосан мавжуд техникадан самарали фойдаланиш ҳисобига эришиляпти. 8 октябрь куни область далаларида 1190 та пахта териш машинаси ишлатилди. Уларнинг ҳар бири билан 2,7 тоннадан пахта териб олинди. Боғот райони механизаторлари 256 та машинанинг ҳар бири билан 4 тоннадан, хонқалик «дала гвардиячилари» эса 3,5 тоннадан «оқ олтин» тердилар. Механизаторлар мусобақасида Боғот районидаги «Коммунизм» колхозидан республикада хизмат кўрсатган механизатор Гуласал Полвонова пешқадамлик қиляпти. У 8 октябрь куни машинаси бункеридан 15,6 тонна пахта бўшатди. Гуласал ҳозиргача 236,5 тонна пахта териб берди.

Хонқа районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози меҳнаткашлари пахта топшириш бўйича йиллик планни уддалаганликлари ҳақида рапорт бердилар. 1162 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил олинди ва тайёрлов пунктларига 4648 тонна юқори сифатли хом ашё келтирилди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Войис Маҳмудов ва Йўлдош Қаландаров бошлиқ бригадаларда ўртача ҳосилдорлик 46—47 центнерни ташкил этди. Хўжалик меҳнаткашлари ўз имкониятларини чамалаб чиқиб, ҳосилдорликни 50 центнерга ва ялпи хирмонни 5800 тоннага етказишга аҳд қилишди.

Шу райондаги шоличиликка ихтисослашган Ал-Хоразмий номли совхоз давлатга 20.450 тонна шоли топшириб, дастлабки довондан ошди. Ҳосилдорлик деярли 57,8 центнерни ташкил этди.

ЖИЗЗАХ

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти студентлари пахта йиғим-теримида аъло меҳнат намуналарини кўрсатишяпти. Улар Мирзачўл районидаги уч совхозда 482 тоннадан зиёд «оқ олтин» ҳосилини икки кун ичида териб бердилар. Ҳар бир студент бир кунда ўртача 61 килограммдан «оқ олтин» терди.

ҚҚАССР

Беруний районидаги икки хўжалик планини бажарганлиги ҳақида рапорт берди. Гектаридан 49 центнердан ҳосил олган Навоий номли колхоз деҳқонлари юксак натижага эришдилар. Охунбобоев номли совхоз пахтакорлари 3900 тонналик хирмон яратиб, йиллик планни бажардилар. Тўрткўл районидаги Ленин номли колхоз ҳам дастлабки довондан ошди.

БУХОРО

Бу йилги мавсумда юксак суръатларга эришаётган Ғиждувон райони пахтакорлари дастлабки марра сари яқинлашяптилар. Об-ҳаво ноқулайлигига қарамай улар кунига йиллик планнинг 1,70 процентн ва ундан ҳам кўп миқдорда пахта топширяптилар. Районда машиналар юксак унум билан ишлатиляпти.

Шу райондаги С. Айний номли колхоз деҳқонлари давлатга 5.060 тонна, шу жумладан 800 тонна ипак пахта топшириб, йиллик маррани уддаладилар. Ҳосилдорлик 41,5 центнерни ташкил этди.

Райондаги Ҳамид Олимжон номли колхозда ҳам йиллик план бажарилди. Ҳар гектар майдондан ўртача 38 центнердан «оқ олтин» олинди.

САМАРҚАНД

Нарпай районидаги Ҳамза номли совхоз деҳқонлари областда биринчи бўлиб давлатга пахта топшириш планини бажардилар. 240 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 23 центнердан хом ашё олинди.

ТОШКЕНТ

Пискент районидаги Свердлов номли колхоздан Ражаббой Соатов бошлиқ бригада социалистик мажбуриятини бажарди. Бу ерда пландаги 25 центнер ўрнига 37 центнердан ҳосил олинди.

Ўрта Чирчиқ районидаги Тошкент қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш инженерлари институти ўқув хўжалиги коллективи машина терими планини бажарди.

СИРДАРЁ

Областда 254 та бригада, 18 та бўлим ва 4 та хўжалик социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширяпти. Ворошилов районидаги «Гулистон» совхози механизаторлари 5760 тонна пахтани машинада териб, бу борадаги планни бажардилар.

НАМАНГАН

Задарё райони меҳнаткашлари давлатга дон сотиш бўйича оширилган топшириқни адо этдилар. Қабул пунктларига 5730 тонна дон келтирилди, бу халқ хўжалиги планидагидан 3060 тонна кўпдир. Эришилган муваффақиятга янги ташкил этилган «СССР 60 йиллиги» маккажўхоричилик совхози муносиб ҳисса қўшди.

ҚАШҚАДАРЁ

Область деҳқонлари уруғлик пахта тайёрлаш бўйича йиллик планни бажардилар. Пландаги 59.200 тонна ўрнига 60 минг тонна уруғлик ҳосили топширилди. Бу муваффақиятга Шаҳрисабз райони пахтакорлари салмоқли улуш қўшдилар.

Қарши районидаги Энгельс номли совхоз меҳнатчилари 180 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 38 центнердан олий сифатли «оқ олтин» йиғиштириб олиб, ингичка толали пахта топшириш йиллик планини бажардилар. Қўшимча яна 400 тонна ипак пахта топшириш кўзда тутилмоқда.

Арнасой районидаги Тимошенко номли совхоз заршунослари ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етиштирдилар. Айни кунларда хўжаликнинг барча бўлим ва бригадаларида пахта йиғим-терими юксак суръат билан олиб борилмоқда. Совхознинг Карим Азизов бошлиқ 3-бўлими коллективи кунлик пахта тайёрлашда пешқадамлик қилаётир.

Бўлим пахтакорлари теримни намунали ташкил этганликлари ва социалистик мусобақада ғолиб чиққанликлари туфайли яқинда совхоз маъмурияти ва партия ташкилоти таъсис этган Қизил байроқни қўлга киритдилар. Суратда: совхоз партия ташкилотининг секретари Марди Хаитов илғор бўлим бошлиғи Карим Азизовга байроқ топширмоқда.

А. Тўраев фотоси.

ПАХТА — ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 9 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта, учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Тошкент	1,23	90,86	1,41	87,03
Хоразм	1,66	77,14	2,32	58,06
Бухоро	1,10	74,09	0,73	22,86
ҚҚАССР	1,88	71,08	2,18	53,15
Навоий	1,89	65,90	1,42	36,71
Сурхондарё	1,10	65,36	0,75	42,09
Сирдарё	0,79	62,57	0,65	67,93
Наманган	0,25	57,23	0,16	33,22
Андижон	0,16	54,70	0,18	26,33
Жиззах	0,82	54,14	0,37	57,57
Қашқадарё	1,00	52,13	0,87	31,10
Самарқанд	1,22	50,93	1,21	30,85
Фарғона	0,23	50,72	0,26	24,76
Республика бўйича:	0,94	62,53	0,90	43,94
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
Навоий	3,15	82,81	2,90	35,74
Сурхондарё	1,89	74,43	1,58	57,14
Наманган	0,54	66,12	—	4,53
Бухоро	2,24	53,24	—	—
Қашқадарё	1,62	48,60	0,84	19,89
Республика бўйича:	1,85	65,58	1,29	41,00

ЯНГИ МАРРАЛАР САРИ

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТЛАРИНИНГ ПЛЕНУМЛАРИ

САМАРҚАНД

САМАРҚАНД, 9 октябрь. (ЎзТАГ). Самарқанд областининг меҳнаткашлари партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларини рўёбга чиқариш, Озиқ-овқат программасини амалга ошириш учун собитқадамлик билан иш олиб бормоқдалар. Самарқанд область партия комитетининг бугун бўлиб ўтган пленумида КПСС Марказий Комитети талаблари ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўрток Л. И. Брежневнинг йўл-йўриқлари асосида деҳқончилик ва чорвачилик самарадорлигини янада ошириш соҳасида область партия ташкилотининг вазифалари муҳокама этилди. Область партия комитетининг биринчи секретари Р. С. Ашуралиев доклад қилди.

Пленум қатнашчилари Самарқанд областидаги кўпгина районларнинг деҳқонлари табиат инжиқликларига қарамай, пахта, дон ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштиришга эришаётганликларини таъкидлаб ўтдилар. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш кўпайиб бормоқда. Шунга қарамай, барча резервлар ҳали ишга туширилгани йўқ. Область Ватанга анча кўп миқдорда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етказиб бериш учун барча имкониятларга эга.

Сўзга чиққан нотиқлар дон етиштиришни кўпайтириш соҳасида яқин вақт ичидаги вазифалар тўғрисида гапириб, 1983 йилда областда маккажўхори дони етиштириладиган майдонларни 32 минг гектарга етказиб, гектар бошига камида 80 центнердан дон олиш зарурлигини кўрсатиб ўтдилар. Бу йил тўртта янги ихтисослашган дон-чорвачилик совхози ташкил этилганлиги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга ёрдам беради.

Суғориладиган ер майдонларини кенгайтириш резервлари чекланган область шароитида, дейишди пленум қатнашчилари, етиштириладиган маҳсулотни кўпайтиришга асосан деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини ошириш, химиялашни ва комплекс механизацияни ривожлантириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини юксалтириш, чорва ва парранда маҳсулдорлигини ўстириш, агросаноат комплекси ишлаб чиқариш қувватларини мустаҳкамлаш ҳисобига эришиш лозим. Суғориладиган ерлардагина эмас, шу билан бирга лалми ерларда ҳам бошоқли экинлардан гарантияланган ҳосил олиш учун амалий чораларни кўриш, мавжуд машина-механизмлар ва минерал ўғитлардан оқилона фойдаланиш, ҳамма жойда алмашлаб экишни жорий этиш, уруғлик тайёрлашни яхшилаш лозим.

Мустаҳкам ем-хашак базаси, — деб таъкидлаб ўтилди пленумда, — чорвачиликни юксалтиришнинг ҳал қилувчи шартидир. Фермаларни дағал ва ширали ем-хашакнинг бир ярим-икки йиллик запаси билан таъминлаш, омихта ем саноати корхоналарида маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, шу тармоқда янги корхоналарни ишга туширишни жадаллаштириш — ғоят муҳим вазифадир.

Нутқларда ўртага қўйилган вазифаларнинг бажарилишини идеологик жиҳатдан таъминлашга катта эътибор берилди.

Пленумда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. Б. Усмонхўжаев нутқ сўзлади.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН

НУКУС, 9 октябрь. (ЎзТАГ). Дон хўжалиги — СССР Озиқ-овқат программасини бажариш пойдеворидир. Шу хўжаликни жадал суръатлар билан ривожлантириш мана шу ғоят муҳим ҳужжатда ўртага қўйилган вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш учун негиз яратиш демакдир. Қорақалпоғистон область партия комитетининг бу ерда бўлиб ўтган пленуми қатнашчилари мана шулар тўғрисида гапирдилар. КПСС Марказий Комитетининг талаблари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари асосида деҳқончилик ва чорвачилик самарадорлигини ошириш соҳасида область партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида область партия комитетининг биринчи секретари Қ. К. Камолов доклад қилди.

Кейинги йигирма йил мобайнида, деб таъкидланади пленумда, автоном республикада дон хўжалигини жадал ривожлантириш комплекс программаси амалга оширилмоқда. Амударёнинг қуйи қисмида шоли дон хўжалигининг асосий экинидир. Ҳозир бу ерда ихтисослаштирилган 19 та совхоз ишлаб турибди. Тахтакўпир райони биринчи ихтисослаштирилган шоличилик райони бўлиб қолди. Қорақалпоғистон Ўзбекистоннинг шоли конига — мамлакатдаги энг йирик шоли конларидан бирига айланди. Йиллик шоли етиштириш миқдори 300 минг тоннадан ошиб кетди.

Нотиқлар шоличиликни янада жадал ривожлантириш учун катта имкониятлар мавжудлигини таъкидладилар. Шоли экиладиган инженерлик системалари майдонини 160 минг гектарга, шолининг ўртача ҳосилдорлигини эса 60 центнерга етказиш мутлақо реал вазифадир.

Инженерлик системалари қурилиши суръатларини жадаллаштириш уларни лойиҳалаш муддатларини қисқартириш билан бевосита боғлиқ. Селекциячи олимлар шоли навларини такомиллаштириш тўғрисида жон куйдиришлари керак.

Сўзга чиққан кишилар шоли экиш проблемалари тўғрисида гапириб, хўжаликнинг шу тармоғи учун ихтисослаштирилган техника ишлаб чиқариш ҳозиргача йўлга қўйилмаганлигини уқтириб ўтдилар. Шоликорлар анъанавий дон машиналаридан фойдаланишга мажбур бўлмоқдалар, улардан фойдаланиш эса етарлича самара бермаяпти. Махсус шоли комбайни ишлаб чиқарилганида шолининг талай миқдорда нобуд бўлишига йўл қўймаслик имконини берган бўлур эди. Шолини жойларнинг ўзида қайта ишлаш масалаларини тезроқ ҳал этиш ҳам муҳимдир.

Пленум қатнашчилари маккажўхорикорликни ривожлантириш вазифаларига ҳам батафсил тўхталиб ўтдилар. Ана шу озуқа экини ихтисослаштирилган Бўзатов чорвачилик районида катта майдонларга экилиши керак. «Дала маликаси»ни парвариш қилиш агротехникасини такомиллаштириш, унинг ҳосилдорлигини анча ошириш лозим.

Дон хўжалигини ва чорвачиликни ривожлантириш вазифалари партия, совет, хўжалик органларининг ғоят зўр эътибор беришларини тақозо этади, деб таъкидлашди нотиқлар.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Е. А. Айтмуротов нутқ сўзлади.

АНДИЖОН

АНДИЖОН, 9 октябрь. (ЎзТАГ). Андижон область партия комитетининг бугун бўлиб ўтган пленумида КПСС Марказий Комитетининг талаблари ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари асосида Озиқ-овқат программасини амалга ошириш, деҳқончилик ва чорвачиликни интенсив ривожлантириш борасида область партия ташкилотининг вазифалари муҳокама этилди. Область партия комитетининг биринчи секретари С. Мамарасулов доклад қилди.

Пленумда қайд этиб ўтилганидек, областда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш муттасил ортиб бормоқда. Колхоз ва совхозларнинг моддий базаси мустаҳкамланди, энергетика қувватлари ошди. Партия комитетларининг қишлоқдаги ташкилотчилик ва сиёсий ишлари савияси юксалди. Барча совет кишилари каби Андижон областининг меҳнаткашлари ҳам Озиқ-овқат программасини муваффақиятли равишда амалга оширишга азму-қарор берганлар.

Нотиқлар ишларнинг аҳволини атрофлича анализ қилиб, мавжуд резервларни, улардан фойдаланиш йўлларини кўрсатиб ўтдилар. Масалан, ялпи дон ҳосилини область шу беш йилик охирига бориб қарийб икки баравар кўпайтириши керак. Асосан ҳосилдорликни ошириш йўли билан шу мақсадга эришиш мумкин. Бунинг учун эса ҳар гектар ернинг маҳсулдорлиги юксак даражада бўлишига эришиш, қишлоқ хўжалик техникасидан, минерал ва маҳаллий ўғитлардан янада самарали фойдаланиш, алмашлаб экиш планларига қатъий риоя этиш лозим.

Пленум қатнашчилари гўшт етиштиришни кескин кўпайтириш мажбуриятини қабул қилган Андижон, Қўрғонтепа, Ленин, Пахтаобод ва Хўжаобод районлари меҳнаткашларининг ватанпарварлик ташаббусига юксак баҳо бердилар. Бу ташаббус кенг кўламда оммалашуви керак. Нотиқлар чорвачиликнинг паррандачилик ва чўчқачилик каби тез етиладиган тармоғини ривожлантиришга кўпроқ эътибор бериш зарурлиги тўғрисида гапирдилар.

Пленумда шу нарса қайд этилдики, областда чорвачилик маҳсулоти етиштириш ҳамон паст даражада қолмоқда, шартли экин майдонининг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда чорва миқдори кам. Ем-хашак базасининг заифлиги сабабли чорвачиликни жадал ривожлантириб бўлмаяпти, қорамолларнинг насли суст яхшиланмоқда. Ана шу камчиликларга барҳам бериш учун кадрларнинг, даставвал хўжалик раҳбарларининг топширилган иш учун масъулиятини ошириш, хўжаликка партия раҳбарлиги даражасини яна ҳам юқори кўтариш керак. Сўзга чиққан кишилар партия ўртага қўйган вазифаларни ҳал этиш ҳар бир коммунистдан ниҳоят даражада уюшқоқликни, ишга ташаббускорлик билан ижодий ёндашувни талаб қилажагини таъкидладилар. Идеологик ишнинг барча воситаларидан фойдаланиб қишлоқ меҳнаткашларининг активлигини кучайтириш, уларга Озиқ-овқат программасини муваффақиятли бажариш учун умумхалқ курашидаги ўз ўрнини чуқурроқ англаб олишларида ёрдам бериш лозим.

Пленумда Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси Н. М. Маҳмудова нутқ сўзлади.

СИРДАРЁ

ГУЛИСТОН, 9 октябрь. (ЎзТАГ). Сирдарё область партия комитетининг бугун бўлиб ўтган пленуми қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг талаблари ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев кўрсатмалари асосида деҳқончилик ва чорвачилик самарадорлигини ошириш юзасидан Сирдарё область коммунистлари, барча қишлоқ хўжалик меҳнатчиларининг вазифаларини муҳокама этдилар. Обкомнинг биринчи секретари В. А. Хайдуров доклад қилди.

Докладда ва пленум қатнашчиларининг нутқларида область меҳнатчилари партия XXVI съезди қарорларига амал қилиб пахта, дон, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни доимо кўпайтираётганликлари уқтириб ўтилди. Ҳозир қўриқ областининг деҳқонлари 420 минг тонна пахта олиш учун зўр ғайрат билан курашмоқдалар. СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун бутун кучни сарфламоқдалар.

Бу йил дон хўжалигини ихтисослаштириш ва концентрациялаш соҳасида бирталай иш қилинди. Ўтган йилга нисбатан маккажўхори дони етиштириш 15 минг тонна кўпайди. Янги тузилган иккита маккажўхорикорлик совхози ишининг натижалари бу тармоқни ихтисослаштириш — дон етиштиришни кўпайтириш учун курашда энг тўғри йўл эканини кўрсатди. Чунончи, «Ғаллакор» совхози ҳар гектар ердан 95,3 центнер «каҳрабо дон» олди.

Бироқ, муайян муваффақиятлар билан бир қаторда нуқсонлар ҳам борлигини нотиқлар уқтириб ўтишди. Айрим районлар ва хўжаликлар дон етиштиришни кўпайтириш учун мавжуд резервлардан тузукроқ фойдалана олмади. Меҳнатобод, Ильич, Комсомол районларининг хўжаликлари суғориладиган ерларда бошоқли экинлардан кам ҳосил олди.

Дон-чорвачилик хўжаликларини тузиш дон ва чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим резервидир. Келгусида областнинг ҳар бир районида мана шундай хўжаликларни тузиш мўлжалланмоқда.

Бир қанча хўжаликларда ем-хашак экинларидан мўл ҳосил етиштириш тажрибаси борлиги пленумда уқтириб ўтилди. Аммо бу соҳада ҳам ҳали фойдаланилмай ётган резервлар кўп. Баъзи хўжаликларда беда, силосбоп маккажўхори ҳосили жуда паст. Лавлаги етиштиришга кўпроқ эътибор берилиши лозим.

Пленум қатнашчилари алмашлаб экишнинг аҳамияти, уни ўзлаштиришдаги камчиликларни тезроқ тугатиш зарурлиги тўғрисида жонкуярлик ва ишчанлик билан гапирдилар. Ерларнинг ҳосилдорлигини ошириш ва мўл-кўл пахта, дон, ем-хашак ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳосили етиштириш учун минерал ва органик ўғитлардан қониқарсиз фойдаланаётган хўжаликлар қаттиқ танқид қилинди. Кўпгина нутқларда мева-сабзавот маҳсулоти етиштиришни ихтисослаштириш муҳимлиги, чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кескин кўпайтириш учун қўшимча резервларни қидириб топиш, ерларни мелиорациялашни янада яхшилаш, давлат интизомини мустаҳкамлаш зарурлиги таъкидлаб ўтилди.

Пленумда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Б. Р. Раҳимов нутқ сўзлади.

БУГУН — ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ХОДИМЛАРИ КУНИ

ҲОЗИРГИ КУННИНГ ШИОРИ:

ҲАММАНИНГ ЎРНИ

ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДАН

Қишлоқ хўжалик ходимларининг бу йилги байрами шонли сана — СССРнинг 60 йиллиги нишонланадиган йилда ўтмоқда. Мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги ўтган 60 йил мобайнида ҳақиқий революцион йўлни босиб ўтди. Эски хуторлар ўрнида электрлаштирилган, замонавий гўзал қишлоқлар бунёд этилди. Қўш ва омоч ўрнини кучли машина ва механизмлар эгаллади. Майда деҳқон хўжаликлари ўрнида йирик ихтисослаштирилган колхоз ва совхозлар, саноат ва агросаноат комплекслари ташкил қилинди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги ҳам партия раҳбарлигида, қардош халқларнинг беғараз ёрдами натижасида 60 йил давомида беқиёс юксалди. Иттифоқимизнинг юқори механизациялашган асосий пахта базасига айланди. Ҳозир республикамиз йилига 6 миллион тонна пахта, 3 миллион тонна дон, 5 миллион тоннадан ортиқ мева ва сабзавот маҳсулотлари етказиб бермоқда. Ўтган йили Ўзбекистонда етиштирилган 6 миллион тонна ҳосилнинг қарийб 4 миллион тоннаси машиналар билан йиғиштириб олинди. Кўплаб хўжаликлар, айрим районлар ҳосилнинг барчасини қўл меҳнати сарф қилмасдан агрегатлар ёрдамида териб олдилар.

Йил сайин қишлоқ хўжалигига минерал ўғитлар етказиб бериш кўпайиб бормоқда. Ҳозир ҳар йили колхоз ва совхозлар 5 миллион тонна ўғит олмоқда. Шуниси характерлики, бу ўғитларнинг асосий қисми республикамизда жойлашган заводларда ишлаб чиқарилаётир.

Ўзбекистонда ягона агрономия хизмати ташкил этилган. Ҳар бир хўжаликда тупроқ картограммалари тузилган бўлиб, уларда минерал ўғитлардан рационал фойдаланиш ўз ифодасини топган. Натижада минерал ўғитлар самарадорлиги йил сайин ошмоқда. Агар саккизинчи беш йилликда сарфланган бир килограмм азот ҳисобига 11,6 килограмм пахта олинган бўлса, тўққизинчи беш йилликда бу кўрсаткич 13,2 килограммга, ўнинчи беш йилликда эса 14,1 килограммга етди.

Республикамизда қишлоқ хўжалигини агросаноат интеграцияси асосида ихтисослаштириш ва концентрациялаш соҳасида катта ишлар қилинди. Саноат асосида чорва маҳсулотлари етиштирувчи йирик бирлашмалар вужудга келди. Ҳозир жамоат секторида етиштирилаётган гўштнинг 40 процентини, тухумнинг 80 процентини шу бирлашмалар етказиб бермоқда.

Қишлоқ хўжалигида эришилаётган муваффақиятларда фан тараққиёти катта роль ўйнаётир. Республикамизда қишлоқ хўжалиги билан шуғулланувчи кўплаб илмий-тадқиқот муассасалари, шу жумладан тўртта олий ўқув юрти ишлаб турибди. Ўзбек олимларининг самарали тадқиқотлари натижасида дунёда энг яхши ғўза навлари яратилди. Пахта етиштириш агротехникасини такомиллаштириш, деҳқончилик маданияти ва тупроқ унумдорлигини ошириш соҳасида катта ишлар қилинмоқда.

Қишлоқларимиз жамоли тубдан ўзгарди. Эски, пастқам иморатлардан иборат қишлоқлар ўрнида барча қулайликларга эга бўлган мухташам посёлкалар қурилмоқда. Ўтган йили эса чиройли қурилган ва яхши ободонлаштирилган 16 та колхоз ва совхоз посёлкалари Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг медалига, 13 посёлка иккинчи даражали, 23 посёлка учинчи даражали дипломга сазовор бўлди.

Ўтган йиллар мобайнида республикамизда кўплаб тажрибали, билимдон ва ташкилотчи миллий кадрлар етишиб чиқди. Ҳозир колхоз ва совхозларда 70 мингга яқин олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассис ишламоқда. Бу кўрсаткич йилдан-йилга ўсиб бормоқда. Ҳар йили ўқув юртларида 3000 та қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассислари тайёрланаётир. Колхоз раисларининг 95 проценти, совхоз директорларининг 99 проценти олий ва ўрта махсус маълумотга эга.

Партия аграр сиёсатининг оғишмай амалга оширилиши, қишлоқ хўжалигига ажратилаётган маблағларнинг ошириб борилиши ва далада ишлаётганларнинг фидокорона меҳнатлари туфайли ўтган уч беш йиллик мобайнида маҳсулот етиштириш икки маротаба ошди. Пахта тайёрлаш 1,7 маротаба, қимматбаҳо ингичка толали пахта 5 маротаба, дон 4 маротаба, мева сабзавот маҳсулотлари 3,5 маротаба, гўшт 2 маротаба, тухум ва сут 2,6 маротаба кўпайди.

Ҳозир барча совет кишилари қатори республикамиз меҳнаткашлари ҳам СССРнинг Озиқ-овқат программасини бажариш борасида улкан ишларни амалга оширишаётир. Пахта етиштириш ҳажмини кўпайтириш ва сифатини оширишга алоҳида аҳамият берилянти. Ўн биринчи беш йилликда республикамизда 30 миллион тонна «оқ олтин» тайёрлаш мўлжалланмоқда.

Республикамизда шоли ва маккажўхори етиштиришни кўпайтириш ҳисобига умумий дон тайёрлаш ҳажмини ошириш тадбирлари амалга оширилмоқда. Кейинги йилларда Ўзбекистон Иттифоқимизнинг йирик маккажўхорикор районларидан бирига айланди. Бу ерда йил сайин кўпроқ «каҳрабо дон» етиштирилмоқда.

Бизда шоличиликни ривожлантиришнинг катта истиқболлари мавжуд. Шу беш йилликда бу қимматли экин ҳосилини 615—620 минг тоннага, келажакда эса 750 минг тоннага етказиш мўлжалланмоқда.

Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли бажарилишида мева ва сабзавот етиштиришни янада кўпайтириш алоҳида ўрин тутади. Сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштириш ўн биринчи беш йилликда 3,6 миллион тоннага, ўн иккинчи беш йилликда 4,4 миллион тоннага кўпайтирилади. Келаси йили мева ва сабзавот етиштириш ҳажми 6 миллион тоннага етказилади.

Республикамиз аҳолисининг картошкага бўлган талабини ўзимизда етиштириладиган маҳсулот ҳисобига тўла қондиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Умумиттифоқ фондига янада кўпроқ эртаки картошка етказиб берилади. Озиқ-овқат программасини бажаришда чорвачиликни янада ривожлантириш алоҳида ўрин тутади. Шу йил охиригача гўшт етиштиришни 1980 йилга нисбатан 2 маротаба, сутни 1,7 маротаба, тухумни эса 2 маротаба кўпайтириш кўзда тутилган.

Қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини янада ривожлантириш учун ерларни ирригациялаш ва мелиорациялаш ҳамда сув таъминотини яхшилаш катта аҳамият касб этади. Ўн биринчи беш йилликнинг ўзида сув хўжалиги қурилиши учун 6 миллиард сўмликдан зиёд маблағ ажратилади. 500 минг гектар янги ерлар ўзлаштирилади. Қатор сув омборлари, каналлар, йирик насос станциялари қурилади.

Аммо, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштиришни кўпайтиришда тармоқни интенсивлаш катта роль ўйнайди. Маълумки, ҳосилдорликни ошириш учун кўплаб комплекс тадбирларни амалга ошириш лозим. Биринчи навбатда деҳқончилик маданиятини ошириш, алмашлаб экишни йўлга қўйиш, фан ва техника янгиликлари, прогрессив технология ва илғорлар тажрибасини деҳқончиликда кенг қўллаш, экишдан тортиб ҳосилни йиғиб олгунгача бўлган барча агротехник тадбирларни ўз вақтида сифатли ўтказиш керак.

Айни кунларда республикамиз қишлоқ хўжалиги ходимлари ўн биринчи беш йиллик план ва мажбуриятларини барча соҳалар бўйича ошириб бажариш учун фидокорона меҳнат қилишмоқда. Бу йил пахтачилик учун айниқса, оғир бўлди. Сув танқислиги ҳосил тақдирига катта хавф солди. Аммо партия ва совет органларининг ташкилотчилиги, пахтакорларнинг тадбиркорлиги ва зарбдорларча меҳнатлари туфайли далаларда мўл ҳосил етиштирилди.

Ҳозир пахта йиғим-терими энг қизғин ва масъулиятли паллага кирди. Қишлоқ меҳнаткашлари шаҳарлик биродарлари билан биргаликда Ўзбекистоннинг 6 миллион тонналик улкан хирмонини бунёд этиш учун далаларда жасорат намуналарини кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Об-ҳаво қийинчиликларига қарамай кун сайин пахта далаларидан қувончли хабарлар келиб турибди.

Шуниси қувончлики ҳар йилдагидек терим тақдирини машиналар ҳал қиляпти. Республика колхоз ва совхозларида 3220 та терим-транспорт отрядлари тузилган. Улар энг яхши механик-ҳайдовчилар билан комплектланган. Дала гвардиячилари 4 миллион тоннадан зиёд «оқ олтин»ни пўлат этаклардан тўкишга бел боғлашган. Кўплаб механизаторлар ўз маҳоратларини ишга солиб, кўп ва сифатли пахта теришга эришмоқдалар.

Чиноз районидаги Киров номли колхоздан икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова, Дўстлик районидаги Ленин номли совхоздан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Тўлан Дадажонов, Ленин йўли районидаги Будённий номли совхоздан СССР Давлат мукофотининг лауреати Холмўмин Сафаров, Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозидан Раҳим Нарзуллаев ва бошқа кўплаб моҳир механизаторлар ҳозирга қадар 300—600 тоннадан «оқ олтин» тердилар. Бу борада Тошкент области пахтакорларининг фаолияти диққатга сазовор. Тошкентликлар ўзлари яратган прогрессив технология шарофати туфайли бир кунда 6 процентга етказиб пахта тайёрладилар. Сирдарё, Жиззах ва бошқа областларнинг механизаторлари юксак хирмоннинг қисқа муддатларда тикланишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Бепоён Ватанимизнинг ҳамма жойида СССРнинг 60 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш учун қизғин кураш кетмоқда. Аҳдига содиқ ўзбек деҳқонлари ҳам Ватанга ҳар йилдагидан кўп қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериб, юбилейни ёруғ юз билан кутиб оладилар.

А. УРКИНБОЕВ,
Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги министри.

ФУРСАТ ҒАНИМАТ

Республикамизнинг юбилей йили «оқ олтин» хирмони кун сайин юксалиб бормоқда. Хоразмликлар бу улкан хирмонга муносиб ҳисса қўшишга, ялпи пахта миқдорини 415 минг тоннага, ҳосилдорликни 40 центнерга етказишга азму қарор қилганлар. Пахтанинг сифатини яхшилаш, 265 минг тонна ҳосилни машиналарда териб олиш социалистик мажбуриятларда ўз ифодасини топган.

Хива районининг бу йилги марралари юксак. Эл хазинасига 45 минг тонна, юқори сифатли пахта етказиб берилади, ҳар гектар ердан 43 центнердан хирмон кўтарилади. 25 минг тонна пахта «зангори кема»лар билан териб олинади.

Жилғалардан дарё ҳосил бўлганидек, юксак хирмонларга ҳар бир бригада, колхоз ва совхоз, ҳар бир механик-ҳайдовчи ва теримчи ўз ҳиссасини қўшади. Мажбуриятларнинг тақдири шу кунларда пахта далаларида ҳал бўлаётир.

Маълумки, республикадаги бир гуруҳ илғор бригадаларнинг бошлиқлари, «СССР 60 йиллигига — 60 центнерлик ҳосил» деган ватанпарварлик ҳаракатини бошлаб берган эдилар. Бу ташаббус Хоразмда ҳам кенг қулоч ёйди. Хазорасп районидаги Фрунзе номли колхоздан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Совети депутати Салой Худойқулиев, шу райондан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Матёқуб Матназаров, Боғот районидаги Нариманов номли колхоздан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Зариф Қурбонов, СССР Давлат мукофоти лауреати Ҳожи Саидов, Қўшкўпир районидаги «Тошкент» колхоздан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, республикада хизмат кўрсатган механизатор Ўғилжон Нуруллаева, Шовот районидаги Киров номли колхоздан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, КПСС XXVI съезди делегати Ободон Дўсова, Хонқа районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ваис Маҳмудов бошчилик қилаётган бригадалар, уларнинг ўнлаб издошлари 60 центнерлик марраии эгаллаш учун кураш олиб бормоқдалар. Шуниси қувончлики, 60 центнерчилар йиғим-теримда пойганинг олдинги сафларида боришяпти.

Бизлар ҳам 60 центнерчиларданмиз. Пахта йиғим-теримини ипатоволиклар методи ва Тошкент технологияси асосида ташкил этиб, машиналарнинг юқори унум билан ишлашига эришмоқдамиз. Терим-транспорт отряди ҳисобидаги ҳар бир звенога 4—5 тадан терим машинаси бириктирилган. Агрегатлар иши икки сменада ташкил қилинган. Терилган пахта дала — бункер — прицеп — тайёрлов пункти технологияси асосида пешма-пеш жўнатиляпти. Шу йўсинда ҳар куни йиллик планнинг 5—6 проценти миқдорида пахта тайёрланяпти.

Бир вақтлар Тошкент области хўжаликларида ҳар куни йиллик планга нисбатан 7—8 процент ҳажмда пахта тайёрланганини эшитиб, бу кўрсаткич бизга мўъжизадек туюларди. Эндиликда ўзимиз шундай натижага эришаётирмиз. Масалан, Ленин номли колхознинг Маткарим Тангриев бошлиқ бригадаси тайёрлов пунктига бир кунда 36 тонна пахта жўнатди. Бу — йиллик планнинг 11,5 процентига тенгдир. Шунча пахта тўрт машина билан икки сменада терилди. «Партия XXII съезди» колхозининг Қурбонбой Йўлдошев, Огаҳий номли колхознинг Бекмамат Собиров бошлиқ 60 центнерчи бригадаларида кунига йиллик планнинг 8—10 проценти ҳажмида пахта тайёрланаётган экан, бу — техникадан, ишчи кучларидан самарали фойдаланилаётганлиги натижасидир.

Ҳозир районимиз далаларида машиналарга кенг йўл очилди. Машина терими кун сайин қизғин тус олмоқда. Биз мусобақани ҳар беш кунда якунлаб, илғор механизаторларни, теримчилар ва прицепчиларни моддий ва маънавий рағбатлантириб боряпмиз. Ражаббой Бектурдиев, Отаназар Исмоилов, Мақсуд Маткаримов сингари оловқалб механизаторлар машиналар бункеридан ҳар куни 7—8 тонна «оқ олтин» тўкишяпти. Уларнинг ҳар бири мавсумда 300—500 тоннадан пахта теришга аҳд қилганлар.

Биз барча бригада бошлиқларини, барча ҳамкасбларимизни йиғим-терим муддатини қисқартириш, маррага тезроқ етиб олиш учун зарур тадбирларнинг ҳаммасини амалга оширишга даъват этамиз.

«Вақтинг кетди — нақдинг кетди» деган мақол бежиз эмас. Ҳаво очиқ, қуёшли кунларнинг ҳар бир соати ва дақиқаси ғанимат. Ҳамма жойда машина терими қизғин авж олдириш вақти келди. Битта машина ҳам бекор туриб қолмасин. Агрегатлар икки сменада, юқори унум билан ишлатилсагина, суръат кўтарилади. Шу тиғиз кунларда ишга яроқли барчанинг ўрни пахтазордадир.

Биз яна бир муҳим масалага эътиборни жалб қилмоқчимиз. Ҳар тола ва ҳар бир чигитда катта меҳнатнинг қадри мужассам. Нондек азиз, мўътабар «оқ олтин»нинг бир мисқоли ҳам увол бўлмасин. Нобудгарчиликка қарши курашда механизаторлар ва теримчиларнинг масъулиятини ошириш лозим. Кўчма Қизил байроқни беришда, йиғим-терим илғорларини рағбатлантиришда тайёрланган пахтанинг миқдори билан бир қаторда ҳосилнинг сифати ҳам ҳисобга олинса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Куз ҳавосига ишониб бўлмайди. Ҳозир қуёш чарақлаб турса, дам ўтмай кўкни булут қоплайди, баъзан ёғингарчилик бўлиб туради. Биз ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам йиғим-теримни бўшаштирмаслигимиз, тадбиркорлик билан иш кўришимиз керак. Брезентларни тайёрлаб қўйиш, пахтани ташиш, топшириш вақтида маҳталчилик бўлмаслиги учун тегишли чораларни кўриш зарур.

Йиғим-теримнинг муваффақиятини одамлар, уларнинг шавкатли меҳнати, ташаббускорлиги, ақл-заковати ҳал қилади. «Оқ олтин» бунёдкорлари тўғрисида ғамхўрликни кучайтиришимиз, уларнинг меҳнатини қадрлаб, эҳтиёжларини қондиришга сезгир муносабатда бўлишимиз керак.

Вақт қистаяпти, йиғим-теримда суръатни тинмай ошириб, уни қамчилаш лозим. Ватанпарварлик ва интернационал бурчимиз шуни тақозо этмоқда. Юбилей йилида олинган юксак мажбуриятларни тезроқ уддалашга эришайлик. Пахтамиз СССР 60 йиллигига муносиб тўёна бўлсин.

Машариф МАВЛОНОВ, — Хива районидаги «Партия XXII съезди» колхози бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони. Искандар НУРЖОНОВ, Саломат АБДУРАЙМОВА, Қадам РУЗИМАТОВ, Нурим САЛОЕВ, — шу райондаги Беруний номли «Хива», Фрунзе номли ва Огаҳий номли колхозларнинг бригада бошлиқлари.

ОЛДИНГИ САФДА

Чортоқ районидаги «Москва» колхози ипак пахта етиштиришга ихтисослаштирилган. Бу йил хўжалик деҳқонлари эл хирмонига планда белгиланган 2490 тонна ўрнига 2800 тонна пахта тўкишга, ҳосилдорликни 40 центнерга етказишга қарор қилишган. Колхозчилар юбилей йили ҳосилини қисқа муддатларда нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун барча имкониятларни ишга солмоқдалар. Колхоз мардимайдонлари иккинчи ўн кунликда юксак суръатга эришиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзсовпроф ва республика Комсомоли Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритишга сазовор бўлишди.

Колхозда эллик центнерчилар ҳаракати кенг қулоч ёйган. Валихон Дадахонов, Аҳмад Абдураҳмонов, Қўчқор Паттоев каби уста пахтакорлар етакчилик қилаётган коллективларнинг аъзолари юбилей йилида ҳар гектар ердан 45—50 центнердан ҳосил кўтаришга бел боғлаганлар. Шу кунларда бу бригадаларнинг аъзолари йиллик марраии эгаллаш арафасида турибдилар.

Етиштирилган ҳосилни нест-нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун бошланган социалистик мусобақада кўпминг килограммчилардан Соҳиба Мамадалиева, Шарифа Охунова, Карима Қаҳҳоровалар пешқадамлик қилишяпти. Улар ҳар куни 180—200 килограммга етказиб пахта теришмоқда.

Сентябрь ойининг сўнгги кунларида механизаторлар ҳам ишга киришдилар. Мавсумда 150—200 тоннадан пахта теришга қарор қилган Олимжон Бодилов, Нурмуҳаммад Исматуллаев, Тожибой Абзалов сингари дала гвардиячилари пахтани янги ГОСТ талаблари асосида териб, қабул пунктларига юқори сифат билан топширилишига катта ҳисса қўшмоқдалар. Улар ҳосилни тез ва тоза териш билан бирга бирор мисқол «оқ олтин» нобуд бўлишига йўл қўйишмаяпти.

Колхоз пахтакорларининг шижоатли меҳнатлари туфайли қисқа муддат ичида 600 тоннадан зиёд уруғлик пахта жамғарилди.

Хўжалик меҳнат аҳли йиллик пахта тайёрлаш планини 20 октябрга қадар адо этиш учун кун сайин терим суръатини оширмоқда.

А. НИЕЗОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Кейинги йилларда республикамиз Иттифоқимизнинг йирик маккажўхоричилик ва шоликорлик районига айланиб бормоқда. Йил сайин далалардан кўпроқ «қаҳрабо дон» ва шоли йиғиштириб олинаётир. Суратларда. 1. Ўрта Чирчиқ районидаги Чиғириқ тайёрлов пунктига келтирилган маккажўхори сараланаётир. 2. Жарқўрғон районидаги «Коммунизм» колхози механизаторлари Н. Жумаев (чапда) ва Э. Нормуродовлар шоли ҳосилини кўздан кечиришмоқда.

В. Сироткин ва Ж. Тўраев фотолари.

СТУДЕНТЛАР РЕСПУБЛИКАСИ

Справка:

1926 йилда дипломли мутахассислар орасида ўзбеклардан бир инженер, етти агроном ва ветеринария врачи, 18 техник бор эди. Юзта ўзбек аёлларидан биттасигина саводли бўлган. Ўзбекистон бугунги кунда мамлакатимиздаги энг «зиёли» республикалардан биридир. 280 минг йигит ва қиз олий ўқув юртларининг студентлари, 240 минг ёш эса техникумларда ўқимоқда.

Юбилей йилида Ўзбекистон олий ўқув юртлари ва техникумлари бўйлаб республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг «Китоб — эстафета»си йўлга чиқди. Ундаги ёзувлар ниҳоятда хилма-хилдир.

.. Тошкент автомобиль йўллари институтининг студентлари ака-ука Камол ва Тимур Рашидовлар ҳамда Олег Остроглазов кичик литражли «Ўзбекистон» автомобилини яратдилар. Синовларнинг кўрсатишича, машина қулай, ёқилғини тежамли тарзда сарфлайди. Яхши тезликка ва тезкорликка эга, ташқи кўриниши ҳам жуда бежирим. Машина кузови стеклопластик материалдан тайёрланган, ёқилғи етказиб бериш системаси модернизация қилинган, сцепление ва узатиш коробкаларидаги элементлар янгиланган. Бу иш учун ўсмирлар анъанага биноан ёш олимларга бериладиган ва дастлабки марта студентларга берилган Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотини олишга сазовор бўлдилар.

Шуниси диққатга сазоворки, ака-ука Рашидовлар ва О. Остроглазовнинг тадқиқотчилик ва конструкторлик изланишлари институтдаги студентлар конструкторлик бюроси билан боғлиқдир. Бундай СКБлар республикада ўнлаб топилади. Уларда 19 мингдан зиёд йигит ва қиз изланишлар олиб боряпти. Студентлар ўқитувчилар, профессорлар, академиклар билан бирга Туркистон дўнглиги чўққиларида денгиз сатҳидан 3 минг метр баландликда космик нурларни ўрганмоқдалар, гелиотехника ва кибернетика билан, пахтанинг янги навларини яратиш билан шуғулланмоқдалар. Илмий иш ўқув жараёнининг узвий таркибий қисмига айланмоқда.

Масалан, Тошкент алоқа электротехника институти студентлар конструкторлик бюроси бу йил 54 минг сўмлик хўжалик шартномаларини тузди. Буюртмачилар — республика Алоқа министрлиги, АТС, телеграф, почта алоқа пунктлари... Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси экспозициясида бошловчи конструкторларнинг ишларидан бири — кичик габаритли рангли телекамера намойиш этилмоқда. Бўлғуси мутахассислар олий ўқув юртларига мактаб ўқувчилари орасидан, айтайлик, Хоразм области Хонқа пионерлар уйидан, Тошкентдаги 50-мактабдан ўринбосарлар излашмоқда ҳамда болаларга ўз қобилиятини вақтида англашга, техник жумбоқларни ечишнинг ўзига хос калитини топишда, қизиқарли ишни эгаллашда ёрдам бермоқдалар.

Фарғона политехника институтининг студентлар конструкторлик бюросида кўплаб истеъдодли инженерлар ўз кучларини синаб кўрдилар. Бу ердан етишиб чиққан Александр Ли, Ришат Хатибаев, Вячеслав Ганинлар ҳаракатдаги ЭВМ моделини — физика дарслари учун фойдали ва ўзига хос қўлланмани яратдилар. Бу — илмий изланишга киришишнинг дастлабки босқичидир. Вақт ўтиши билан тобора мураккаб вазифаларни ҳам ҳал қилиш мумкин бўлмоқда. Масалан, ёш фарғоналиклар СССР Фанлар академиясига қарашли Ленинград физика-техника институтининг буюртмасини — ярим ўтказгичли фотография қурилмаларини такомиллаштириш ва тадқиқ этиш ишини бажардилар. Кўплаб ишлаб чиқариш коллективлари — «Навоиазот», «Узбектекстильмаш» бирлашмаси, Тошкент трактор заводи, мамлакатда биринчи «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси студентлар билан амалий алоқа боғлаганлар. Муҳим бир нарса: фақат биргина ўқув йилида политехника институти студентлари кашфиётлар учун 9 авторлик гувоҳномаси олдилар.

Бундай ижодий мандатлар 1920 йилда Владимир Ильич Ленин имзолаган декрет бўйича вужудга келган Тошкент давлат университети студентларида ҳам бор. Йил сайин бу ерда халқ хўжалигида қўлланилаётган диплом ишларининг сони ошиб бормоқда. Айтайлик, диплом иши ёқловчи Минора Эрмўминованинг синтетик полимерлар химияси кафедраси ёрдамида яратган препарати дала шароитида синаб кўрилди. У қишлоқ хўжалик экинлари зараркунандаларига ўсимликлар касалликларига қарши курашда ғоят самарали бўлиб, атроф-муҳитга ҳеч қандай зарар кўрсатмайди.

Қиёслайдиган бўлсак, университет ветеранлари орасида 60 йил илгари камсонли ўзбек студент-қизлари илм даргоҳига паранжиларда келганлигини эсловчи гувоҳлар топилади. Бугунги кунда эса кўплаб қизлар дид билан кийинибгина қолмасдан, илмдаги илғор йўналишларни англаб, табиат сирларини очиш билан боғлиқ ишларда иштирок этмоқдалар. Бошловчи тадқиқотчиларнинг эътиборини Ўрта Осиё темир йўлидаги қум кўчкиларига қарши кураш ҳам тортди: бу ерда 3 минг километрдан ортиқ йўл қумлоқдан иборат. Темир йўл транспорти инженерлари институтининг ёш олимлари илмий жамиятдаги студентлар билан биргаликда химия ва целлюлоза-қоғоз саноати чиқиндиларидан боғловчи материал яратдилар. Янги материал ўз хусусиятлари ва тежамкорлиги билан беқиёсдир ва кенг қўлланилиши мумкин.

Амалиёт эса ёшлар олдига янги вазифаларни қўймоқда. Самарқанд университетининг битирувчиси Зафар Исмоилов саноат чиқиндилари натижасида ўсимликларда рўй берадиган ўзгаришларни кузатди ва таҳлил қилди. Натижада ғоят жиддий маълумотлар олинди ва З. Исмоиловнинг диплом иши ҳам салмоқли баҳога — республика Фанлар академиясининг мукофотига сазовор бўлди. Шу олий ўқув юртида студентлар олимлар раҳбарлигида қишлоқ хўжалик экинларини зараркунандалардан ҳимоя қилишнинг янги биологик методини ишлаб чиқмоқдалар. Улар эришган натижалар фақатгина бизнинг мамлакатимиздагина эмас, балки Болгария, Югославия, Кубада синовдан ўтмоқда.

...«Китоб-эстафета»дан тобора янги ёзувлар жой олмоқда. У олий ўқув юртлари ва техникумлар коллективларида ижодкорлик билан тарбиялаш юзасидан қўлга киритилган энг яхши тажрибаларнинг ўзига хос энциклопедияси бўлиб қолди. «Китоб-эстафета» фақат Ўзбекистондагина эмас, балки бошқа қардош республикаларда ҳам қизиқиш уйғотади, деб ўйлаймиз.

И. СТАРОДУМОВА.
(«Правда», 1982 йил 8 октябрь).

ВАТАНИГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

СОФИЯ, 8 октябрь. (ТАСС). БКП Марказий Комитетининг таклифига биноан қисқа муддатли амалий визит билан бу ерда меҳмон бўлиб турган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих Стара-Загора шаҳридаги эсда сақлайдиган қурилмалар ва «Берое» саноат роботлари илмий-ишлаб чиқариш комбинатларини, шунингдек Казанлик шаҳридаги «Гидравлика» комбинатини бориб кўрди. У Варнадаги гидродинамика институтида бўлди. Варна — Ильичевск пароминининг иши билан танишди, Бузлужа тоғ чўққисидаги мемориал комплексни ва Шипкадаги болгар — рус қардошлиги ёдгорликларини кўздан кечирди.

У Софияда БКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, БХР Министрлар Советининг Раиси Г. Филипов билан учрашди. Совет — болгар иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлиги масалалари муҳокама қилинди.

Бугун В. И. Долгих Софиядан Москвага жўнаб кетди. Пойтахт аэродромида уни БКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари, БКП Марказий Комитетининг секретарлари М. Балев ва О. Дойнов, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

* * *

Москва аэродромида В. И. Долгихни КПСС Марказий Комитетининг секретари М. В. Зимянин, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар. (ТАСС).

ДАЛАДА БЎЛСИН!

«Совет Ўзбекистони» йўлланмаси билан

ОЛТИН КУЗ ҚЎШИҒИ

Ўзингни аяма, бу ер юзидаги энг танти, энг гўзал донишмандликдир. Яшасин ўзини аямайдиган инсон!

М. ГОРЬКИЙ.

ШОИР айтганидек доҳиймиз В. И. Ленин «Мирзачўлни қаламга олди». Чўлни ўзлаштириш ҳақида тарихий декрет қабул қилинди. Одамлар чўлга пахта етиштириш, боғ яратиш ниятида кела бошладилар. Улар орасида Зоминнинг Бешбулоқ қишлоғилик Сандқул ака Исоқов ҳам бор эди. Ҳозир Сандқул Исоқов саксон олти баҳорни қаршилади. Тетик, бардам. Ҳассага суяниб, иссиқ пўстак устига ўтириб қолган эмас. Чўлда олтмиш йил ишлади. Олтмиш йил давомида юзлаб гектар ер очди, [illegible] етиштирди, боғ яратди. Энг катта бойлик орттирди. Бу фарзандлари. Бу олти нафар ўғил. Катта ўғли Ҳамза Исоқов Оқолтин районидаги Абдалин номли «9-а» совхозининг директори. Совхоз — янги. Атиги уч йил бўлди, ташкил этилганига. Сандқул бобо ўғлига доим ушбу гапларни тайинлайди: [illegible]. Ҳамза [illegible] меҳнатга ихлос қўйди. Бундан ўн беш йил олдин Пахтакор районидаги 26-совхозда ишлади. 1971 йилда Оқолтин районидаги Ворошилов номли совхознинг 1-бўлимига бошқарувчи қилиб тайинланди. Бўлимда 900 гектар майдонга пахта экиларди...

Бўлимдаги дала шийпони кўпчиликнинг диққатини тортди. Ҳамзага отаси тайинларди: «Мен кўпгина иссиқ ва совуқ шамолларни кўрганман. Шунча йиллик умримда боғ яратиш, одамларга яхшилик қилиш энг эзгу иш эканлигига имон келтирганман. Боғ ярат, одамларга яхшилик қил!» Бу гаплар ота ўғлининг томирида қон каби оқарди. Шийпон атрофида узум, олма, ўрик, анорзорлардан ташкил топган боғ яратди. Фақат шу эмас, помидор қизарди, ҳандалак бўй таратди. Чинни тарвуз мармардай товланди. Одамлар ерга меҳр қўйди. Ҳалол ишлашга, ерни, ўзларини алдамасликка ўргандилар. Врач хастанинг юрагини тинглагандай ернинг дардини эшитдилар. Шўр ювилди, ўғит берилди. Шудгор сифатли ўтказилди. Шўр тупроқ деб номланган ер «шер» тупроққа айланди. 1973 йилда ҳар гектардан 22 центнердан ҳосил олинса, бу кўрсаткич 1977 йилга келиб 43 центнерга етди. Биринчи машина теримида ҳар гектардан 34 центнердан ҳосил олинди. Бунга бировлар ишонди, бировлар ишонмади. Совхоз директори Худоёр Латипов, райкомнинг биринчи секретари Шамсиддин Тетуевлар келиб кўрдилар, ишонч ҳосил қилдилар. Шу йили Ҳамза Исоқов кўксини «Ҳурмат белгиси» ордени безади.

Ҳамза Исоқов кўп йиллар давомида оддий, самимий, меҳрибон, бахтиёр ва чин пахтакор бўлишни ўрганди. [illegible]

— Мирзачўл шароитида ҳар гектар ердан 43 центнердан ҳосил олганимда умрим ерга, пахтага бир умр боғланиб қолганлигини сездим, — дейди биз билан суҳбатда Ҳамза Исоқов. [illegible] ол-май, келган томонига кетиб қолган, иродаси заиф баъзи кишиларни хаёлдан ўтказдик.

* * *

РАЙОНДА 1979 йилда янги — Абдалин номли совхоз ташкил этилди. Директор ва мутахассислар уқувсизлик қилди. План 60 процентда осилиб қолди.

— Совхозга ташкилотчи, ташаббускор, жонини аямай ишлайдиган директор топиш керак, — бюро аъзоларига маслаҳат солди райкомнинг биринчи секретари Шамсиддин Тетуев, — менимча энг яхши номзод Ҳамза Исоқов...

Бўлим бошқарувчиси бўлиб узоқ йиллар ишлаб тажриба орттирган Ҳамза Исоқов ҳайқириқ, қизиққонлик, буйруқ билан ҳар доим мақсадга эришиб бўлмаслигини, самимий сўз қудратини ҳеч қандай барометр билан ўлчаб бўлмаслигини чуқур англарди.

— Совхозимизда Эрмонқул Азимов деган шофёр йигит бор, — давом этди директор, — Ёш. Айни кучга тўлган пайти. Механизаторларни совхоз марказидан бўлимларга олиб боради, иш тугаганда олиб келади. Бундай қараганда иши осон кўринади. Аслида осон ёки қийин иш йўқ, ҳаммасига бирдай куйиниш керак. Эрмонқулга мен доимо самимий муомалада бўламан, ютуқ ва камчиликларидан хабардор бўлиб тураман. Шунинг учун у тундами, тонгдами, ҳар қачон ишга шай туради. Бундай ишчан одам сизга дўст бўлиб қолади. Ахир дўстлик умумий ишнинг ривожига таъсир кўрсатишини яхши биламиз-ку! 1-бўлим бошқарувчиси Жўрақул Тўхтаев, 2-бўлим бошқарувчиси Раҳматулло Муҳаммадиулов, механизатор Исмат Жўлиев ва бошқа бир қатор ишчан ва дилкаш кишилар бор. [illegible]

Партия ва халқ бирлигининг тенгсиз қудрати туфайли Мирзачўл чаманлар, боғлар ўлкасига айланди. Куба халқининг улуғ арбоби Фидель Кастро Рус: «Мирзачўлда кўрганларимнинг ҳаммаси бизда чуқур таассурот қолдирди», — деб ёзганида унинг бугунги қиёфасидан завқланганлигини ифода этган эди. Бу муболаға эмас. Бугунги кунда ҳар бири 20 минг тоннадан пахта берадиган «1-Боёвут» совхоз-техникуми ва «Фарғона» совхозларини ким билмайди дейсиз?

Кунлар келади, Абдалин номли совхоз ҳам ана шундай хўжаликлар қаторидан ўрин олади. Совхоз Мирзачўлнинг энг шўрхок ерига жойлашган. Ерни бир метру 70 сантиметр қазисангиз, шўр сув қайнаб чиқади. Ана шу шўр сувни қочириш мақсадида совхозда 31 та вертикал дренаж қазилди ва ишга туширилди.

1980 йили ҳар гектаридан олинган ҳосил атиги 16 центнерни ташкил этди. 1980 йилнинг охирида Ҳамза Исоқов директор бўлиб келди. 1981 йилда ҳосилдорлик 1980 йилга нисбатан ҳар гектар ер ҳисобига 8 центнерга кўпайди. Совхоз ишчи-хизматчиларининг бу йилги аҳдлари баланд. Улар бу йил 3800 гектар ерга чигит эканлар. Ҳар гектар ердан 25 центнердан «оқ олтин» кўтариб, ялпи хирмон салмоғини 8 минг тоннага етказишмоқчи.

—Кўп йиллик ҳаётий тажрибадан синадим, — дейди Сандқул Исоқов, — Боғ инсон умрининг давоми. 1970 йили Худоёр Латипов Ворошилов номли совхозга директор бўлганида минг чинорлик хиёбон яратди. Ҳозирги кунда бу чинорлар чўлнинг мангу яшил маскани бўлиб қолди. Аммо чўлга келиб совхоз қуриб берган уйда ўн-ўн беш йил яшаб, бир туп ниҳол ўтқазмай, парваришламай кетган одамлар ҳам бор. Бундайлар [illegible]. Ҳамзага боғ ярат, деган эди. 6-бўлимда 38 гектар ерда боғ яратибди. Боғни кўрдим, олма, ўрик, узумзорга тикилганча кўнглингиз тоғдай кўтарилади.

* * *

ЧЎЛҚУВАРЛАР бу йил йиғим-теримга алоҳида тайёргарлик кўрдилар. [illegible] солинмоқда.

Шу кунларда совхозда ҳар куни йиллик планга нисбатан 5,5 — 6 процент миқдорида пахта тайёрланмоқда. Айниқса, бунда механизаторларнинг ҳиссаси катта бўляпти. Чиндан ҳам муваффақият механизаторларга боғлиқ. Совхозда 62 нафар пахта териш машинаси олти отрядга бўлинган.

1-бўлим механизатори Исмат Жўлиев:

— 250 тонна пахта термоқчиман, — дейди. Аҳдим қатъий. Вақтни самарасиз ўтказишга виждон йўл қўймайди.

Совхоз партия комитетининг секретари Осмон Қурмоналиев бўлимлар, бригадалар, механизаторлар, теримчилараро мусобақани ташкил этишга мутасадди. Мусобақа илғорлари ҳар беш кунда рағбатлантириб борилади. Тожиқул Сандқулов бошқарувчилик қилаётган 6-бўлим пахтакорлари мусобақада илғорликка эришмоқдалар.

* * *

ДИРЕКТОР шундай ҳикоя қилади: Совхоз ёш ишчи кучларига муҳтож. Хўш шунда куч борми? Бор! Ҳафтанинг икки-уч кунида совхозда ишламоқчи бўлган ёшлар билан гаплашаман. Улар уй-жой билан таъминлашимиз зарурлигини айтадилар. Мен уларга уй кам қурилаётганлигини, ҳозирча уларга уй беролмаслигимизни айтаман. Шунда улар: «Бу совхоз бизга тўғри келмас экан», деб қайтиб кетишади. Мен эса яхши кўрган нарсасини йўқотган одамдай ҳижолатда қоламан. На чора! Тўғрисини айтай. «Голодностепстрой» ишлаб чиқариш бошқармасининг 14-механизациялашган кўчма колоннаси совхозимизда уй-жой қуриш [illegible]

[illegible] да 900 нафарга яқин ўғил-қиз таълим олади. Совхоз кадрлар масаласида, айниқса, механизатор кадрлар масаласида шу мактаблар битирувчиларига суянади. Аммо иш кўнгилдагидек эмас. Ўтган йили мактабни битирган йигитларнинг бир нечтаси олий ўқув юртига киролмай, ҳозирда мўйлов ва соқол қўйиб кўча чангитиб юрибди. Совхоз келажаги ўзларининг қўлларида эканлигини англашмаяпти, бундай ёшлар. Нега шундай? Касб танлаш, қишлоқда қолиб ишлаш масаласини ўқитувчилар ёшлар юрагига етказишда уқувсизлик қиляптилар.

Совхоз дирекцияси, партия ташкилоти аҳолини тоза ичимлик сув билан таъминлашда, болалар учун боғча-ясли бинолари қуриш ишида ҳам бир қатор вазифаларни амалга ошириши зарур...

* * *

ШУ кунларда совхоз аҳли КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми белгилаб берган СССРнинг Озиқ-овқат программасини амалга оширишда меҳнат активликларини жўш урдирмоқдалар. Давлатга пилла сотиш плани 101, полиз маҳсулотлари етказиб бериш 102, ғалла етиштириш 110 процентга адо этилди. Эндиги вазифа 8 минг тонналик пахта хирмонини бунёд этиш.

Фақат Абдалин номли совхоз эмас, бутун Сирдарё областида олтин куз қўшиғи, пахта қўшиғи янграмоқда. Бу қўшиқнинг акс садоси узоқ-узоқларга бориб етаётир. Бу қўшиқ чўлни бўстон этиш, она-Ватан бойлигига бойлик қўшиш, яратиш ва истиқбол қўшиғидир. Уларнинг елкаларига Мирзачўлнинг иссиқ офтоби қўниб турибди, юзларини чўл шамоли сийпалаяпти, олтин қўллари «оқ олтин» тоғларини бунёд этаяпти!

Раҳмат ФАЙЗИЙ,
Нурали ҚОБУЛ,
Ҳамроқул РИЗО,
Оқолтин райони.

Сиз суратда кўриб турган эр-хотин Зайнаб ва Рамазон Рустамовлар Свердлов районидаги Свердлов номли колхозининг пешқадам механизаторларидир. Оилавий экипаж айни кунларда бир машина билан 16—17 тоннадан дурдона теришга эришяпти. Уларнинг шу кунгача агрегат бункеридан тўккан пахтаси 200 тоннадан ошиб кетди.

А. Мирзажонов фотоси. (ЎзТАГ).

ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА

ҚАРШИ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Қамаши район партия комитети томонидан йиғим-терим мавсумида ташкил қилинган «Пахта-82» агитбригадаси колхоз ва совхозларнинг дала меҳнаткашларига намунали хизмат кўрсатаётир. Агитбригада составида «Билим» жамияти район ташкилотининг лекторлари, агитаторлар, соғлиқни сақлаш ҳамда маиший хизмат кўрсатиш ходимлари, район маданият уйининг «Бўстон» ашула ва рақс ансамбли ҳаваскорлари бор.

Кейинги кунларда райондаги «Фарғона», «Қорабоғ», Гагарин номли совхозлар ва «Коммунизм йўли» колхози пахтакорлари ҳамда йиғим-теримга кўмаклашиш учун чиққан ҳашарчилар агитбригада коллективи хизматидан мамнун бўлдилар.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ. Ленин йўли районидаги Будённий номли совхозда жойлашган пахта пунктида иш қизғин. Қабул пункти ходимлари далаларда етиштирилган ҳосилнинг ўз вақтида бунтларга жойланишини таъминлашмоқда. Суратда: қабул пунктида иш вақти.

ЎзТАГ фотоси.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

БАХТАР АГЕНТЛИГИНИНГ БАЁНОТИ

КОБУЛ, 8 октябрь. (ТАСС). Бу ерда Бахтар агентлигининг баёноти тарқатилди, унда Америка сенатининг афғон аксилинқилобчиларига ҳарбий ва молиявий ёрдамни кенгайтириш тўғрисидаги қарори кескин қораланади. Бу қарор Америка империализмининг Афғонистон Демократик Республикаси ички ишларига аралашаётганини кўрсатувчи яна бир далилдир, деб таъкидланади баёнотда.

Исроилнинг Ливанга қарши агрессияси чоғида минг-минглаб фаластинлик ва ливанлик гражданларнинг қони тўкилишига сабаб бўлган Қўшма Штатларнинг ҳукмрон доиралари Афғонистоннинг ички ишларига ўз аралашувини ниқоблаб турган пардани улоқтириб ташлаб, афғон аксилинқилобчиларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мажбуриятини ўз зиммаларига олдилар, дейилади баёнотда.

Афғонистон халқи Америка маъмуриятининг мана шу сиёсатини кескин қоралайди ва сенатнинг мазкур қарорини янги авантюрачилик қадами деб баҳолайди.

АДР халқига қарши разил урушни кучайтириш тўғрисида АҚШ сенати қабул қилган қарор Афғонистон теварагида вужудга келган вазиятни баттар кескинлаштирадиган, Ер куррасининг шу районидаги барқарорликка, тинчлик ва осойишталикка бевосита таъсир қиладиган хатарли куч намойиш қилиш эканлигини Вашингтон билиб қўйиши керак.

Афғонистон халқи, дейилади Бахтар агентлигининг баёнотида, АДРнинг миллий мустақиллигини ва территориал бутунлигини ҳимоя қилиш ишида берган қардошларча интернационал ёрдами учун Совет Иттифоқига астойдил миннатдорчилик изҳор этади.

Афғонистон Демократик Республикаси, деб уқтирилади баёнотда, тинчликка бўлган интилишдан келиб чиқиб, амалий таклифларни ўртага қўймоқда, ўз ички ишларига империалистларнинг аралашуви тўхтатилишини талаб қилмоқда ва мана шундай аралашув кучайиб бораётганлигини масалани тинч бартараф этиш йўлидаги тўсиқ, деб ҳисобламоқда.

Мададкорлар

Шаҳрисабз райони заршунослари бу йил она-Ватанга камида 70 минг тонна «оқ олтин» етказиб беришни кўзлашмоқда. Деҳқонларнинг эрта баҳордан бери тўккан пешона терлари бекор кетмади. Ҳосил мўл бўлди. Чаноқлардан тошиб турган оппоқ пахталар кўзни яшнатади.

Ҳозир район колхоз ва совхозларида йиғим-терим оммавий тус олдирилди. Барча этак боғлаб далага отланди. Шаҳрисабз шаҳрининг «Ҳужум» бадиий буюмлар фабрикаси, ремонт ва қум саралаш заводлари, район колхозлараро қурилиш ташкилоти каби кўплаб ҳиммати баланд ҳашарчилар коллективлари пахтакорлар билан ёнма-ён, елкама-елка туриб ишламоқдалар.

Чевар теримчилар ва ҳашарчиларнинг жасоратли меҳнати туфайли Энгельс номли, «Социализм», «Правда», «Ленинград», Ленин номли колхозларда пахта йиғим-терими ва давлатга топшириш бўйича белгиланган графиклар 1,5—2 ҳиссадан ошириб адо этилаётир.

Пахта йиғим-терими бошланган кунларда Энгельс номли колхоздан пахтакор Эргаш Рўзиев, Қаҳрамон она Каромат Соҳибова, механизатор Раҳмат Қудратов, пенсионер Сафар Нуримовлар, райондаги Ульянов номли мактаб коллективи қимматли ташаббуслар билан майдонга чиқдилар. Жумладан, пенсионер Сафар Нуримов турмуш ўртоғи, қизлари Малоҳат, Марзия, Сайёра ва келини Ўғилойлар билан биргаликда 22 тонна «оқ олтин» териб беришга сўз беришди. Райком бундай ватанпарварлик ҳаракатларни маъқуллади.

— Ибратли ташаббуслар кенг қулоч ёзмоқда, — дейди район партия комитетининг қишлоқ хўжалик бўлими мудири Аҳмаджон Мирзаев, — Айни пайтда қўшимча 1,5 минг коммунист ва 5 мингдан кўпроқ комсомол аъзоси қалб амри билан этак боғлаб далага чиқди. Уларнинг ҳар бири ғайрат кўрсатиб ишлаб, кунига 120—150 килограммдан пахта теришмоқда. Райком ҳузуридаги пахта штабига ҳар куни ва ҳар соатда кўплаб бригадалардан йиллик пахта тайёрлаш плани муддатидан илгари бажарилганлиги ҳақида ғалаба рапортлари келиб турибди.

Юбилей йилида кўплаб коллективлар ҳар гектар ердан 60 центнердан хирмон кўтариш ва йиллик пахта тайёрлаш план-топшириқларини қисқа муддатда, яъни 10—15 иш кунида бажариш ташаббуси билан чиқдилар. Улар орасида Энгельс номли колхоздан Жума Сафаров, «Социализм» колхозидан Эшмурод Зикриллаев, «Правда» колхозидан Ғаффор Норов, Марҳамат Ғуломова, «Коммунизм» колхозидан Раҳима Бобомуродова сингари ўртоқлар бошлиқ донгдор бригадалар бор. Айни кунларда район далаларида 21 та терим-транспорт отрядига уюшган 350 та терим машинаси юксак унум билан ишлатилмоқда. Моҳир механизаторлардан Энгельс номли колхоздан Раҳмат Қудратов, «Социализм» колхозидан Норбобо Ҳамросов, «Ленинград» колхозидан Шамси Муҳаммадиев, Хосият Қиличова кабилар мавсумда 250—300 тоннадан пахтани пўлат бункерлардан тўкиш мажбуриятини олишди.

Шаҳрисабз райони пахта тайёрлашда Қашқадарё области районларига карвонбошилик қилмоқда. Кунига 3,5—4 процент миқдорида пахта топшириб, зафар марраси сари илдамлаб бормоқда.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Туроб ТЎЛА,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

УЧ ТАРОНА

Тошкент области пахтакорлари терим суръатини жадаллаштириб тобора олға бормоқдалар. Уларнинг суръатига на об-ҳаво ва на бошқа табиат тихирликлари бас келади. Биз буни ўз кўзимиз билан кўриб, меҳнатнинг қудратига, деҳқоннинг матонатига, «биз ҳам сиз билан биргамиз ҳамиша» деб гуриллаб чиққан ҳашарчиларнинг жасорати ва саҳоватига, ғайрати ва садоқатига меҳримиз тошиб қарадик, пахтазор қўйнида завқ ва шавқдан тўлиб-тошиб янграётган дала куйларини қаламга олдик. Камина уларнинг бир нечасини кўчириб, таҳрирдан ўтказиб, газетхонларга ҳавола қилмоққа шошилдим.

ПАРҚУ ПАХТАМ

ПАХТАКОР ҚИЗЛАР ҚЎШИҒИ

Бугун олам оппоқ-оппоқ,
Далаларнинг ҳуснига боқ,
Висолига олам чанқоқ,
Висолидан олам порлоқ,
Қўлларимда парқу пахтам,
Бамисоли ёғду пахтам...
Куз палласи тилло палла,
Тиллолардан аъло палла,
Оғушида ошуфта ёр,
Оқ олтини жоно палла,
Тиллолардан тилло пахтам,
Зеболардан зебо пахтам.

Оқ денгизнинг оқ шонаси,
Оқ шонаси, оқ шодаси.
Юрагини ёриб чиққан
Даламизнинг афсонаси,
Еру кўкда бисёр пахтам,
Бошларимда нисор пахтам...

Боғларимнинг барноси у,
Меҳнатимнинг маъноси у.
Кўкрагимда яшнаб турган
Гулларимнинг аълоси у,
Сеҳри дилбар пором пахтам,
Юрагимга ором пахтам...

Пахтакорнинг дилдори у,
Дилдори у, дил тори у.
Қаттиқ ердан қазлаб чиққан
Ҳам номуси, ҳам ори у,
Сероблардан сероб пахтам,
Ноёблардан ноёб пахтам...

СЕВГИМИЗНИНГ СИРДОШИ

— Кеча кўрдим бўйингни, оғагинам,
Тутди юрак ўйини, оғагинам.
Пахта териб юрганда, оғагинам,
Ўтибми сўз ўйини, оғагинам!

— Бир-икки қарай дедим, оғагинам,
Ёнингга борай дедим, оғагинам,
Айтмаганимни айтиб, оғагинам,
Кўнглимни ёрай дедим, оғагинам.

— Дейдилар кўнгил ёрма, оғагинам,
Ҳар кимга кўнгил ёрма, оғагинам.
Ҳар кимга кўнгил ёриб, оғагинам,
Кейин балога қолма, оғагинам.

— Суқсур учар сой бўйлаб, оғагинам,
Ёрга гапиргин ўйлаб, оғагинам.
Гапирмасанг гар ўйлаб, оғагинам,
Юрмасин элга сўйлаб, оғагинам.

— Ҳар кун ўтади яшнаб, оғагинам,
Пахталарга кўз ташлаб, оғагинам,
Шундай қийнаб ўтади, оғагинам,
Кишини тонгдан бошлаб, оғагинам.

— Ойбувушнинг пахтаси, оғагинам,
Арзир қанча мақтаса, оғагинам.
Уни суйган йигитдан, оғагинам,
Тутун чиқар «оҳ» деса, оғагинам.

— Тоғда сайрайди каклик, оғагинам,
Каклик бўлармиш кўҳлик, оғагинам.
Кўҳлик каклик учди деб, оғагинам,
Тағин қилмагин шўхлик, оғагинам.

— Билсанг муҳаббат боши, оғагинам,
Қизларнинг қалам қоши, оғагинам.
Пахтамиздан ўргулай, оғагинам,
Севгимизнинг сирдоши, оғагинам.

ТИЛИМДАН ТУШМАЙСАН

Тилимдан тушмайсан, Ватаним,
Куй бўлиб тилимнинг болида.
Сен менинг жонажон масканим,
Ҳам жоним-жаҳоним, волидам.

Ёр севиб. севмадим ўзгани,
Бир ёниб, бир куйиб умрбод,
Унутсам бахтимнинг тўзгани,
Йўқ менга еру-кўк, коинот.

Севгимни олқади булбуллар,
Жўр қилиб номингни куйимга.
Шавқингга тўладир кўнгиллар,
Ошиён қўйгансан ўйимга.

Ошиён қўйгансан ўйимга,
Бахт қуши мисоли дилрабо,
Шунданми ўйимга, бўйимга
Кўрганлар ҳамиша маҳлиё!..

ЛИВАНДАГИ ВАЗИЯТ

БАЙРУТ, 8 октябрь. (ТАСС). Исроиллик оккупациячилар Ливан диёрида ҳамон ёвузликни давом эттирмоқдалар. Интервенциячилар Ғарбий Байрутда ва фаластинлик қочоқларнинг Айн ал-Хилва лагерида фаластинликлардан ёвузларча ўч олганларидан кейин Ливан жанубидаги қочоқларнинг энг катта лагерларидан бири — Рашидияда ур-йиқит қилдилар. Фаластиннинг ВАФА агентлиги хабар қилишича, маҳаллий аҳоли орасида оммавий тинтув ўтказилди, қариялар, аёллар ва гўдаклар шафқатсизларча қийноққа солинди. Рашидиядаги минглаб фаластинлик қочоқлар тиконли симлар билан ўраб қўйилган жойларга олиб бориб ташланди.

Исроилнинг мудофаа министри Шарон башарти Ливан машъум Кэмп-Дэвид шартномаси қабилида Исроил билан «сулҳ шартномаси» деб аталган ҳужжатга имзо чекмас экан, Исроил Ливан территориясидан чиқиб кетмайди, деб яна таъкидлади.

Ливан армиясининг бўлинмалари кўп миллатли кучлар иштирокида Ғарбий Байрутда ва фаластинлик қочоқларнинг лагерларида оммавий тинтув ва қидирув ишларини давом эттирмоқдалар. Миллий ахборот агентлигининг хабар қилишича, тинтув ва қидирув вақтида уй-жой биноларида, муассасаларда ва магазинларда «кўпгина кишилар ушлаб қолинган, қўлга туширилган кишиларнинг кўзи боғланиб юк машиналарида олиб кетилмоқда».

Мамлакатнинг миллий ватанпарвар кучлари составига кирувчи прогрессив-социалистик партия, Ливан Коммунистик партияси ва Коммунистик ҳаракат ташкилоти қўшма баёнот эълон қилиб, бу чораларни энг оддий гражданлик ҳуқуқларига ва демократик эркинликларга суиқасд деб баҳоладилар. Кўпмиллатли кучларга келганда, улар полициячилик ҳаракатларида қатнашиш учун эмас, балки тинч аҳолини ҳимоя қилиш учун Байрутга келганлар, дейилади баёнотда. Ўнг христиан кучлар маъмурларга қуролни топширишдан қатъиян бош тортаётган Шарқий Байрутда тинтув ва қидирувлар ўтказилмаганлиги факти эътиборни ўзига тортмоқда.

Фаластин озодлик ташкилоти Ижроия комитетининг раиси Я. Арафат Ливан армиясининг ҳаракатларини қоралади. У араб мамлакатларининг давлат ва ҳукумат бошлиқларига мурожаат қилиб, бу чоралар Ливандаги «Фаластин халқини йўқ қилиб ташлашга» қаратилганлигини уқтириб ўтди.

Бу ерда Ливаннинг янги ҳукумати тузилганлиги эълон қилинди, унга 10 министр кирган. Мамлакат бош министри Ш. Ваззан ички ишлар министри лавозимини ҳам эгаллайди. Э. Салим бош министрнинг ўринбосари, ташқи ишлар ва муҳожирлар ишлари министри, А. Хури миллий мудофаа, маориф ва нафис санъат министри, И. Халавий экономика, савдо ва туризм министри бўлди. Янги кабинетнинг ҳамма министрлари партиясизлар бўлиб, Ливан парламентининг аъзолари эмаслигига бу ердагилар эътиборни қаратмоқдалар.

Ливан Миллий ватанпарвар кучлари марказий сиёсий кенгашининг бош секретари М. Иброҳим Исроил қўшинлари Ливандан ҳеч сўзсиз олиб чиқиб кетилишини яна талаб қилди. Ливан халқи оккупациячиларнинг мамлакатга Исроил ва АҚШ манфаатларини кўзловчи «сулҳ шартномаси»ни тиқиштириш йўлидаги уринишларига кескин қарши чиқмоқда, деб таъкидлади у.

М. Иброҳим Ливан ватанпарварларини агрессорларнинг ва уларнинг америкалик ҳомийларининг хатарли режаларига зарба бериш учун Фаластин қаршилик ҳаракати ва Сурия билан янада маҳкамроқ бирлашишга чақирди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ ВИСТАВКАСИДА

ЎРМОН НЕЪМАТЛАРИ

[illegible]

Ф. ШАРАФУТДИНОВ.

ҲЕЧ КИМ, ҲЕЧ НАРСА УНУТИЛМАЙДИ

ЖАСОРАТ

Сталинград жанги икки юз кеча ва кундуз давом этди. Бу жангнинг боришини ва натижасини бутун дунё аҳолиси зўр эътибор билан кузатиб турди. 1943 йил 2 февраль куни Дон фронти қўшинлари душман қаршилигини енгиб, Сталинград районида қуршаб олинган немис-фашист қўшинларини тор-мор қилишни ниҳоясига етказдилар. Сталинград остоналаридаги тарихий жанг қўшинларимизнинг тўла ғалабаси билан якунланди.

Иккинчи жаҳон урушида энг йирик ҳисобланган Сталинград жанги мудофаа операцияларини ўз ичига олади. Сталинград остоналарида олиб борилган [illegible] жангларда [illegible] ўзбекистонликлар ҳам мардлик ва матонат намуналарини намойиш қилдилар.

Совет Армияси сафига Тошкентдан [illegible] гвардиячи лейтенант Альберт Арсентьевич Амбарумов ҳозирги вақтда Тошкент шаҳрида яшайди. У командир бўлган взвод жангчилари Сталинград бўсағасида зўр жасорат кўрсатди. [illegible] 1942 йил 16 августдан 24 августгача бўлган кунларда мудофаа жангларида унинг взводи [illegible] гитлерчини қириб ташлади, [illegible]

[illegible] пунктини ва тўртта танкни [illegible] яксон қилди, миномёт батареяси ва [illegible] пулемётнинг овозини ўчирди. [illegible]

Сталинград фронтида [illegible] кунларда 63-ўқчи дивизия жангчилари ҳам немис-фашист босқинчиларига қарши курашда мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатдилар. Шулардан бири [illegible] Александр Иванович Науменкодир. У командир бўлган взвод 1942 йил 19—24 ноябрь кунлари Клетск районидаги Распопинская станицаси учун олиб борилган жангда [illegible] душманнинг бир неча қарши ҳужумини муваффақиятли қайтариб, душманни чекинишга мажбур этди. Командирнинг ўзи 14 босқинчини қириб ташлади. Ярадор бўлганлигига қарамай, жанг қилишни давом эттирди.

Шу станция учун жанг кунлари ўзи командир бўлган миномёт расчёти билан душманнинг 2 та ўт очиш нуқтасини яксон қилган ва бир взводга яқин душман солдатларини ер тишлатган [illegible] сержант Константин Андреевич [illegible], моҳир миномётчи, душманнинг 50 га яқин солдат ва офицерини яксон қилган кичик сержант [illegible], станция яқинида душман жойлашган ерга биринчи бўлиб бостириб кириб, 10 гитлерчини қириб ташлаб, 3 фашистни асир қилиб олган шаҳрисабзлик жангчи Вали Рустамов Қизил Юлдуз ордени билан тақдирландилар.

Совет Армиясига Тошкент областининг Пискент районидан чақирилган Мирза Рустамов Сталинград фронтида душманга даҳшат солган [illegible] командирлардан. У 116-гвардиячи ўқчи полк миномёт ротасининг командири эди. 1942 йил 12 августдан Сталинград фронтида немис-фашист босқинчиларига қарши жанг қила бошлади.

1942 йил 6 декабрдан кейинги ҳужум жангларида у командир бўлган миномёт ротаси душманнинг 850 солдат ва офицерини қириб ташлади, юк ортилган 20 та автомашинани яксон қилиб, 10 та батареянинг овозини ўчирди.

Шиддатли жанглар давом этаётган кунларда полк ва батальон командирлари [illegible] душман рўпарасида турган бўлинмалар ўртасида узлуксиз телефон алоқаси бўлишини таъминлаган 291-ўқчи полк алоқа взводи командирининг ўринбосари Абдураҳмон Ҳошимов, 333-ўқчи полк алоқачиси [illegible] Жаббор Раҳмонов «Жанговар хизматлари учун» медали билан тақдирландилар.

[illegible] пулемётчи Хонқул Жумаев [illegible] ва Белое аҳоли пунктлари учун жангда 23 гитлерчини қириб ташлади. Ярадор бўлганлигига қарамай, душманнинг ўқлари остида автомашинага томон сурилиб, унга граната отиб портлатиб юборди. Жанговар топшириқни бажаргунча қадар жанг майдонидан кетмади.

Белое аҳоли пункти учун жанг қилган пайтда қаҳрамонлик кўрсатган андижонлик Мадад Юнусов 1943 йил февраль ойида «Жанговар хизматлари учун» медали билан мукофотланди.

Евгений Александрович Войтенко фронтга Чирчиқ шаҳридан борган. 52-ўқчи дивизиянинг у командир бўлган миномёт взводи Сталинград районида қуршаб олинган душман группировкасини тугатиш бўйича олиб борилган жангларда 30 гитлерчини қириб ташлаб, бир миномёт батареяси, 1 та станковий пулемётни яксон қилди. [illegible]

Евгений Александрович 1942 йил 21 ноябрь куни 168.3 тепалик учун жанг қилинганда ҳам жасурлик кўрсатган эди. У сафдан чиққан взвод командирининг ўрнига ўтди, [illegible] 11 гитлерчини ер тишлатди. [illegible]

224-ўқчи дивизия [illegible] Сафар Салимов ҳам Сталинград фронтида [illegible]

Сталинград остоналаридаги ғалаба [illegible] тижаси Улуғ Ватан урушинигина эмас, балки иккинчи жаҳон урушининг боришида ҳам кескин бурилишни билдирарди.

М. САМАДОВ,
Улуғ Ватан урушининг ветерани.

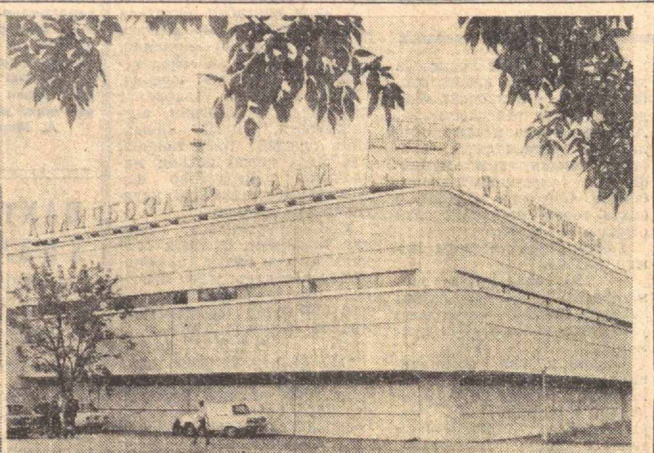

Тошкентда ажойиб спорт маскани мухлисларга эшик очди. СССРда хизмат кўрсатган тренер Б. Миркиннинг қувончи айниқса чексиз. Бу ерда жаҳон чемпионлари Собир Рўзиев билан Виталий Логвинлар каби яна қанча-қанча уста қиличбозлар етишиб чиқса ажаб эмас. Суратда: қиличбозлар зали ҳамда тренер Б. Миркин (ўртада) шогирдлари С. Рўзиев ва В. Логвинлар билан.
Ф. Қурбонбоев фотоси. (ЎзТАГ).

БУЮК МЕРОС

«К. С. СТАНИСЛАВСКИЙ ИЖОДИЙ МЕРОСИ ВА КЎПМИЛЛАТЛИ СОВЕТ ТЕАТРИ ТАРАҚҚИЁТИ» СЕМИНАРИ ОЛДИДАН

17—24 октябрь кунлари Тошкентда «К. С. Станиславский ижодий мероси ва кўпмиллатли совет театрининг тараққиёти» мавзуида халқаро семинар ўтказилади. Москвадаги Халқаро театр институти ўтказадиган бу семинарда мамлакатимиз маданият арбобларидан ташқари чет эл театрларининг вакиллари ҳам иштирок этадилар.

«Қимматли Константин Сергеевич! Сиз — театр санъатининг буюк ислоҳчисисиз. Талантлар танлашда Сиз жуда зийрак ва устасиз, уларни вояга етказишда моҳир заргарсиз... Сиз ажойиб ва забардаст санъаткор, шу ишингиз билан яна бир марта мамлакатимизнинг битмас-туганмас ижодий қувватга бой ва қудратли эканини исботладингиз...

Қимматли Константин Сергеевич! Сиз ўз соҳангизда халқимизнинг бахти учун, унинг маънавий ва руҳий кучининг ривожи учун жуда кўп хизмат қилдингиз ва яна кўпроқ хизмат қиласиз. Сизга, ажойиб инсон, улуғ актёр ва қудратли арбоб, артистларнинг ғамхўр мураббийсига саломларимни йўллайман!».

Буюк пролетар ёзувчиси М. Горький ўзининг бу табрикномасида Станиславскийни юксак баҳолаб, уни жуда ёрқин характерлаган. К. С. Станиславский, даставвал, театр санъатининг буюк ислоҳчиси, унинг ижодий фаолияти ўзи бунёд этган эски театр билан ўз ислоҳидан кейинги янги театрни ажратиб турган бўсаға бўлди.

К. С. Станиславский — бутун умрини театр санъатига бағишлаган, уни қайтадан тузган улуғ арбоб, актёр ва гениал режиссёр-новатордир. Унинг бутун ижодий йўли, ўзи таъкидлаганидек, реализмга интилиш, халққа яқин бўлган санъатни яратиш йўли эди.

Станиславский Москва Бадиий театри ижодий коллективини формалистик оқимлар таъсиридан сақлаб қолиш учун ўз системасини яратди ва формалистлар назариясига қарши курашиб, артистни реалистик ижод руҳида тарбиялаш йўлларини белгилади. У ўзининг М. Горькийга ёзган мактубида бундай дейди: «Мен ёш актёр билиши керак бўлган нарсаларни қоғозда аниқ ва равшан акс эттириш учун бутун кучимни, ақлимни бағишлайман. Бундай асар ҳозир ҳамма ерда сотилаётган ёш артистларни майиб қилувчи нотўғри системага зарба бериш учун ҳам ғоят зарурдир. Бу ишга тартиб киритиш лозим...».

1926 йилда К. С. Станиславскийнинг «Менинг санъатдаги ҳаётим» деган биринчи китоби, 1938 йилда эса, «Актёрнинг ўз устида ишлаши» номи билан иккинчи асари нашрдан чиқди. «Менинг санъатдаги ҳаётим» асарида автор ўзининг ижодий биографияси ҳақида фикр юритади. Иккинчи китоби эса, актёрни ижодий тарбиялаш масалаларига бағишланган. Унда артист ўз қаҳрамонининг кечинмаларини саҳнада чуқур ва самимий ифодалаш учун ўзини қандай тайёрлаши кераклиги борасида ҳикоя қилинади. Гарчи, К. С. Станиславский кейинги асарларини нашрга тайёрлашга улгуролмаган бўлса ҳам, уларда кўтарилган муаммолар маълум. Станиславскийнинг қўлёзмалари унинг архивида сақланмоқда. Уларнинг кўпчилиги улуғ санъаткорнинг саккиз томлик асарларида чоп этилган.

Станиславский системаси жаҳон театр тарихида биринчи бўлиб актёрнинг бутун ижодий жараёнини ифодалаб берди, саҳнада реалистик образ яратиш усулини вужудга келтирди. Бу система театр санъати ҳақида юритилган мавҳум мулоҳазалар натижасида эмас, балки, ижодий тажриба ва изланишлар асосида вояга етган. Унда Станиславский санъат олдида турган юксак ижодий проблемаларни артистлар олдида турган оддий, бироқ, конкрет масалалар билан чамбарчас боғлайди.

Станиславский ўз системасини яратиш даврида бир қанча актёрлар авлодининг ижодий тажрибасини атрофлича ўрганиб, чуқур таҳлил қилган, ўзининг назарий мулоҳазаларини Пушкин, Гоголь, Белинский, Чехов, Толстой ва Горькийнинг асарлари, шунингдек, театр санъати ҳақидаги ажойиб фикрларига асосланиб ифодалайди. Шу йўл билан илғор рус эстетикасининг асосий принципларини чуқурлаштирган ва ривожлантирган. Шунинг учун ҳам Станиславский системаси чуқур фалсафий ва амалий аҳамиятга эгадир. **Мазкур система ҳаёт ҳақиқатини бадиий ҳақиқат воситаси билан акс эттириш принципи заминида қурилган.**

Станиславский ўз системасини қисқача қилиб шундай белгилайди: «Менинг системам икки қисмга бўлинади: артистнинг ўз устида руҳий ва қиёфий жиҳатдан иш олиб бориши; образнинг руҳий ва қиёфий жиҳатдан тайёрланиши.

Артистнинг ўз устида руҳий тайёрланиши шундан иборатки, у олган ролга қараб ўзида психологик илҳом ва кайфият яратади. Артистнинг қиёфий жиҳатдан ўз устида ишлаши — образни саҳнада гавдалантириш ва унинг ички ҳолатини тўғри ифодалаш учун ўзини жисмоний томондан тайёрлашдир.

Роль устидаги иш — драматик асарнинг маънавий моҳиятини очабилиш, шу асарни вужудга келтирган, унинг ва ундаги образларнинг маъносини белгиловчи ғояни чуқур ўзлаштириб олишдан иборатдир».

Станиславский ўз системасида саҳна образини яратиш йўлидаги табиий қонунларни билиб олишга интилган. У актёрга зўрлик билан таъсир қилмай, унинг ижодий фантазияси ва тафаккурини табиий йўл билан уйғотиб, саҳнада жонли образ яратишга ёрдам берар эди.

Буюк ислоҳчи бадиий ижодиётда ғоявийлик масаласига алоҳида эътибор берган. Унинг фикрича, театр коллективининг бутун эътибори асарнинг ғоявий-фалсафий маъносини батамом очиб беришга қаратилиши лозим. «Артистнинг асосий вазифаси — асарнинг ғоявий-фалсафий маъносини доимо назарда тутишдан иборат. Уни унутиш саҳнада кўрсатилаётган асарнинг тирик қалбини парчалаб ташлаш демакдир. Бу образни ҳам, ижрочининг ўзини ҳам, умуман, бутун спектаклни ҳам ҳалокатга олиб келади», — деб таъкидлайди Станиславский.

Санъаткор артистларни ўз замонасининг илғор ғояларини тарғиб этувчи фозиллар деб ҳисоблаб ва улардан артист деган шарафли номга доғ туширмасликни қатъий талаб қиларди.

Станиславский шогирдлари ўз устозларининг ўгитларига амал қилиб, кўпмиллатли совет театр санъатини ижодий камолот сари ривожлантирмоқдалар.

Совет театр санъатида социалистик реализм методининг қарор топишида муҳим аҳамият касб этган Станиславский системаси фақат рус театрида эмас, балки бошқа миллий театрлар, шу жумладан, ўзбек совет театрида ҳам реалистик принципларнинг шаклланиши, ҳар бир халқнинг бадиий ижодиётидаги энг яхши анъаналарни рўёбга чиқариш ва уларни ривожлантиришда ниҳоятда катта роль ўйнади.

1924 ва 1927 йилларда республикамизнинг истеъдодли ёшларидан иборат икки группа Москвадаги драматик студияга ўқишга юборилди. Ўзбек артистлари ана шу студияда Станиславский системаси билан бевосита танишиб, унинг асосларини чуқур ўргандилар. Ўқишни тугатганларнинг бир қисми 1927 йилда Ҳамза номли Академик драма театрига, иккинчи қисми эса, 1930 йилда Бухоро область театрига ишга келди. Улар ўз ижодларида Станиславский системасига амал қилиб, ундан самарали фойдаланиб, ўз билимларини махсус таълим олмаган касбдошлари билан ўртоқлашдилар.

30-йилларнинг бошида ўзбек театри фаолиятида формалистик санъатнинг айрим кўринишлари пайдо бўлди. Ҳамза номли Академик театр саҳнасида баъзи спектакллар формалистик йўсинда, баъзилари конструтивистик планда, Тошкент музикали театрида эса, айрим спектакллар натуралистик ҳолда яратилган эди. Бу касаллик область театрларида ҳам тарқала бошлади. Айни ўша даврда янги бадиий шакллар излаш борасида адашиб қолган режиссёр ва артистларга Станиславскийнинг театр санъати ҳақидаги таълимоти тўғри йўл топиб олишга, реалистик позицияларни янада мустаҳкамлашга ёрдам берди.

Станиславский ўз системасини яратаётганда театр санъатининг ҳамма жанрларини назарда тутган. Шунинг учун унинг системаси фақат драматик жанрдаги театрларга эмас, балки, музикали театрларга ҳам тааллуқлидир. Улуғ устознинг фикрича, операда, опереттада, музикали драмада, шунингдек, бошқа жанрдаги спектаклларда ҳам мавжуд бўлган ҳамма элементлар бир-бири билан шунчалик уйғунлашиб кетиши кераки, токи, спектаклда режиссёрнинг иши рассомникидан, дирижёрнинг иши балетмейстерникидан, актёрнинг иши режиссёрникидан фарқланиб турмасин. Станиславский фикрича, музикали спектаклга алоқадар артист фақат яхши хонандагина эмас, моҳир актёр ҳам бўлиши керак.

Станиславский системасининг қиммати шундаки, у фақат кўпмиллатли совет театрини тўғри йўналтирибгина қолмай, чет эл мамлакатларидаги театрларнинг шаклланиши ва ривожланишига ҳам ижобий таъсир кўрсатди. Шунинг учун ҳам К. С. Станиславский асарлари Чехословакияда, Польшада, Болгарияда, Японияда, Англияда, Америкада, Ҳиндистонда ва бошқа мамлакатларда нашр этилган. Бу ҳол совет театрининг дунёда энг прогрессив, гуманистик театр эканлигидан далолат беради.

Ф. ЖЎРАЕВ,
санъатшунослик кандидати.

СПОРТ

ВЕЛОПОЙГА:

СЎНГГИ БОСҚИЧ

«Социалистическая индустрия» газетаси совриши учун кўпкунлик велосипед пойгаси бўйича ўтказилган СССР чемпионати якунланди. Пойгачилар сўнгги 13-босқичда Кичик ер йўллари бўйлаб ўзаро баҳслашдилар. Новороссийскнинг 75 километрли халқа йўлида пойгачилар марра сари астойдил интилдилар. Масофани тошкентлик Шоҳид Загретдинов 1 соат 42 минут 24 секундда босиб ўтиб, муваффақият қозонди. Пойга бошидан бери барқарор куч синашаётган тошкентлик Николай Дудин эса умумҳисобда тўртинчи ўринни эгаллади.

ШАШКА:

СЎҒДИЁНА ГУЛЛАРИ

Самарқандда аёллар ўртасида халқаро шашка бўйича «Ленин йўли» ва «Ленинский путь» газеталари совринлари учун ўтказилган Бутуниттифоқ турнири ниҳоясига етди. «Сўғдиёна гуллари» деб номланган анъанавий мусобақада бу сафар тўрт марта жаҳон чемпиони москвалик Е. Михайловская билан архангельсклик Т. Шульминалар 13 имкониятдан 9,5 тадан очко тўплаб, фахрли ўринларни эгаллашди. Учинчи ўрин тақдири андижонлик К. Мирзаева билан москвалик А. Брохунова баҳсида ҳал бўлди. Учрашув дуранг бўлиб, москвалик шашкачи очколарини тўққизтага етказган ҳолда фахрли учинчи ўринга кўтарилди. К. Мирзаева 8 очко билан тўртинчи бўлди. Самарқандлик Э. Пилосова бешинчи ўринни олди. Ҳар иккала шашкачимиз СССР спорт мастери талабини бажарди.

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

● БОКС. Львов шаҳрида спорт жамиятлари командалари ўртасида СССР кубоги учун ўтказилган мусобақа тугади. Ярим финалда студентларнинг «Буревестник» ҳамда СССР Қуролли кучлари командалари ўзаро баҳслашди. Армиячилар ғалаба қилишди. Бу муваффақиятга фарғоналик С. Васильенко ўзининг 118-ғалабаси билан муносиб ҳисса қўшди. Финалда эса армиячилар билан «Меҳнат резервлари» командаси ўзаро куч синашдилар. Учрашув армиячилар фойдасига (20:16) ҳал бўлди.

● ВОЛЕЙБОЛ. Донецкда СССР кубоги учун ўтказилган мусобақада тошкентлик динамочилар Тбилиси (3:1) ҳамда Донецк спартакчилари (3:0) ва Риганинг «Радиотехника» командаси (2:3) билан учрашди. Шундай қилиб тошкентлик волейболчилар кубок учун курашнинг ярим финалига чиқдилар.

● ХОККЕЙ. «Торпедо» (Усть-Каменогорск) — «Бинокор» (Тошкент) учрашувида 5:2 ва 5:5 ҳисоблари қайд этилди. Бинокорчилар ҳисобидаги очколар 14 тага етди.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

10 ОКТЯБРЬ, ЯКШАНБА

МОСКВА-I 9.00 — Время. 9.40 — Ўта муҳим топшириқ. Бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар. 11.55 — Концерт. 12.10 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.00 — Рус тили. 16.30 — Ҳужжатли фильм. 16.50 — Москва ва москваликлар. 17.20 — Мультфильм. 17.30 — Ҳужжатли фильм. 17.40 — Ёшлар адреслари. 18.40 — Киноэтюд. 18.50 — Космос инсонга хизмат қилади 19.35 — Меҳнат шон-шуҳрати байроқдорлари. 19.55 — Тақдиринг қўлингда. Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қишлоқ хўжалиги ходимлари кунига бағишланган концерт. 23.35 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 ва 10.40 — Тарих. 10.00 ва 14.05 — Инглиз тили. 10.30 — Қадимий ёдгорликлар ери. 11.05—Умумий биология. 11.35 ва 12.35 — И. А. Крилов масаллари. 12.05 — Шахмат мактаби. 13.05 — Астрономия. 13.35 —Ўқитувчи экрани. 14.35 — Ўрта аср санъати. 15.05 — Табиатшунослик. 15.25 — Улуғ Ватан уруши. Киноэпопея. III-фильм. 16.15 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Илмий-оммабоп фильм. 19.00 — Ўрмон эртаги. Фильм-балет. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Концерт-вальс. 21.30 — Время. 22.05 — Мангуликка айланган лаҳза. 22.35 — Хоккей. СССР чемпионати. «Динамо» (Москва) — «Крилья Советов».

ТОШКЕНТ-I 17.35 — Болалар учун концерт. 18.05 — Ёшлик. 18.45 — Адабий театр. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Тоғларда куз. 20.00 — Дунё воқеалари. 20.30 — Ахборот. 20.50 —Муножаат Йўлчиева куйлайди. 21.30 — Время. 22.05 — Ўзбек киноси усталари. 23.05 — Янгиликлар

ҚИРҒИЗИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ.

11 ОКТЯБРЬ, ДУШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Мультфильм. 10.05 — Мен қўшиқ тўқийман. Бадиий фильм. 11.20 — Мўъжизасиз мўъжизалар. 12.20 — Музикали программа. 12.50 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.25 — Оналар мактаби. 16.55 — Концерт. 17.25 — Объектив. 17.55 — Стадион ҳамма учун. 18.25 — Ерга садоқат. 19.15— Футбол шарҳи. 19.45 — Партия планлари — халқ планлари. 20.15 — Совет қўшиқларидан концерт. 20.45 — Спектакль. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 23.00 — Дунё воқеалари. 23.15 — Концерт.

МОСКВА-II. Профилактика муносабати билан душанба 11 октябрь куни Марказий телевидениенинг II программасида кўрсатувлар намойиш қилинмайди.

ТОШКЕНТ-I. 18.00 — Болалар учун фильм. 18.15 — Жонажон ўлка. 18.45 — Премьералар, учрашувлар, дебютлар. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Уйғур ансамбли ижросида концерт. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳримонингизга барака. 22.25 — Энг сўнгги кун. Бадиий фильм. 24.00— Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.20 — Телефильм. 19.00 — Ўқитувчи экрани. 19.30 — Қўшиқ дарёдек таралмоқда. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Совет Иттифоқи шаҳарлари.

РАДИО

10 ОКТЯБРЬ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — О. Қосимов ва О. Хотамов қўшиқлари. 9.15 — Табассум. 11.30 — Ёш овозлар. 12.10 — Ўзбекистон ишчиси. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 15.40 — Театр микрофон олдида. 18.15 — Қишлоқ стадионида. 18.30 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт. 19.25 — Ёшлик. 21.00 — Фан уфқлари. 21.10 —Бахт мадҳияси. 22.30 — Созим садоси.

11 ОКТЯБРЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Яхши кайфият. 9.15 — Эстрада миниатюралари. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 10.15 — Публицист минбари. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Найда М. Муҳамедов чалади. 19.25 — «Мафтунингман» кинофильмидан куйлар. 20.50 — Шу куннинг сиёсий воқеалари. 21.00 — «Ўзбекистон дейдилар буни». Радиокомпозиция. 21.20 — Пахтакорлар учун концерт. 22.30 — Севги қўшиқлари.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг

МЕҲНАТ БЎЛИМИ

АТОМ СТАНЦИЯЛАРИ ҚУРИЛИШИГА ИШЧИЛАРНИ УЮШГАН ҲОЛДА

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БАЛАКОВСКИЙ — бориш жойи Саратов областидаги «БАЛАКОВО» станцияси.

ТАТАРИСТОН — бориш жойи «НАБЕРЕЖНИЕ ЧЕЛНИ» станцияси.

БОШҚИРДИСТОН — бориш жойи «НЕФТЕКАМСК» станцияси.

«ВИЛЮЙГЭССТРОЙ» қурилиш бошқармасига — бориш жойи «МИРНИЙ» станцияси.

Ишга қурилиш ихтисослиги бўлган ёлғиз эркаклар ва аёллар таклиф қилинади. Меҳнат шартномаси муддати — 2 йил, «ВилюйГЭСстрой» қурилиш бошқармасига эса — 3 йил.

Меҳнат шартномасини тузганларга станцияга етиб боргунга қадар суткалик ва йўл ҳақи берилади.

«ВИЛЮЙГЭССТРОЙ» қурилиш бошқармасига ишга жўнаб кетилаётганида меҳнат шартномаси бутун даврга турар жой бўйича уй-жой майдони банд қилинади. Кексалик бўйича пенсия олиш ҳуқуқини берадиган меҳнат стажи ҳисобланади. Узоқ Шимол районларида ишлаганлиги учун 18 иш куни миқдорида қўшимча отпуска берилади. 2 ва 3 иш йили отпускасини қўшиб олишга ижозат этилади. Отпуска ўтказиладиган жойга бориб-келиш учун 3 йилда бир марта йўл ҳақи тўланади.

Маълумотлар олиш ва шартнома тузиш учун қуйидаги адресга мурожаат этилсин: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 1-қават, 6 хона ва шаҳар район ижроия комитетлари қошидаги аҳолини ишга жойлаштириш пунктлари.

Узбекистон ССР Фанлар академиясининг

БОТАНИКА ИНСТИТУТИ

эфир-мой ва бўёқ олинадиган ўсимликлар лабораториясининг **кичик илмий ходими** (биохимия ихтисоси бўйича)

ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 2 ноябргача.

Мурожаат учун адрес: 700143, Тошкент шаҳри, 143-алоқа бўлими, Ф. Хўжаев кўчаси, 32-уй.

●

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

1983 ЙИЛ СОВЕТ ВА ЧЕТ ЭЛ ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРИГА

ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Обуна «Союзпечать» агентликларида, алоқа бўлимларида ҳамда иш ва ўқиш жойлари бўйича жамоатчи тарқатувчиларда қабул қилинмоқда.

УЗБЕКИСТОН ССР АЛОҚА МИНИСТРЛИГИ «СОЮЗПЕЧАТЬ» БОШҚАРМАСИ.

Театр

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/X да **Бой ила хизматчи** (15.00), 12/X да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 10/X да **Хотинимнинг эри,** 11/X да **Дилафрузга тўрт ошиқ.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Москва комедия цирки артистларининг гастроллари** (16.00 ва 19.30).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг нашриёти коллективи нашриётнинг ходими Б. Х. Саидовга отаси

Ҳамдам САИДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700000, Тошкент — П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04; редактор ўринбосарлари—33-06-83, 32-55-04, 33-44-55, 32-55-05; масъул секретарь — 33-79-14, 32-53-05; секретариат — 33-72-83, 32-53-06, 32-54-11; БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19; марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70; коммунистик тарбия — 32-54-29; халқаро ҳаёт — 32-54-14; саноат, транспорт ва капитал қурилиши — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-18; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 33-44-51, 32-57-21, 32-54-24; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27; хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 33-11-49; 32-54-13; иллюстрация — 32-57-22, стенографистка — 33-73-43; 32-54-05; жамоатчилик қабулхонаси — 32-54-16; эълонлар бўлими — 33-81-42; ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: ҚҚАССР —2-42-62; Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 6-48-35; Сирдарё — 2-05-27; Сурхондарё — 92-36; Хоразм — 5-51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 61-35; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-70-78; Андижон — 4-48-85; Жиззах — 2-31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94; Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. 02048. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 232. 10